

Berättelse

om hvad i Riket och dess Styrrelse sig tilldragit
sedan sista Riksdag;

Gifwen Stockholms Slott å Rikssalen den 20 Januari 1873.

Den smärtsamma förlust, som under det förflutna året i sorg försänkt de Förenade Rikenas Konungahus och Folk genom Hans Maj:t Konung Carl XV:s bortgång ur tiden, har med lifligt deltagande omfattats af främmande makter, hwilka genom sårskilda sändebud skyndat att hedra den ädle Monarkens minne, på samma gång de gifwit Hans Maj:t Konungen, arstagaren till Sveriges och Norges kronor, vittnesbörd om fortwaron af de wänskapliga förhållanden, som under fredliga och lyckosamma tider alltmer befastats.

Genom utwärlade Ministeriella Noter, af den 13 Januari 1872, Ministeriella
noter rörande
telegrafkonventionen emellan
Sverige och Preussien af den 29 Oktober 1864, med förändringar genom
spondensen
emellan Swe-

Bih. till Riksd. Prot. 1873 1:a Saml. 1:a Afd.

I

Riksdags-Berättelsen.

Deklaration af den 27 December 1865 och Ministeriell Note af Juni 1866 samt slutligen genom Deklaration af den 28 Mars 1868 — hwilken gjorde konventionen förbindande emellan Sverige och Nord-Tyska Förbundet — skola tillämpas på telegrafkorrespondensen emellan Sverige och Tyska Kejsarriket, med den förändring, att Nord-Tyska terminalportot af 2½ Francs komme att utbytas mot det Tyska terminalportot af 3 Francs.

Sedan de stater, hwilka deltagit i den uti Paris under den 17 Maj afflutade och i Wien den 21 Juni 1868 grannskade internationella telegrafkonventionen eller densamma efterhand biträdt, beslutit att deruti införa af erfarenheten påfallande förbättringar, sammanträdde för sådant ändamål utsedde ombud i Rom, hwarest den 14 Januari 1872 widtogos nödiga förbättringar och tillägg och fastställdes de bestämmelser, som skulle från och med den 1 Juli 1872 ega tillämpning. Kongl. Maj:t har denna sålunda wid telegrafkonferensen i Rom grannskade telegrafkonvention, för de Förenade Rikenas del, den 21 Juni 1872 antagit och gillat.

I sammanhang med förberörde internationella telegrafkonvention rörande afgifterna för telegram, weglade mellan Förenade Rikena och Italien å den andra. I sammanhang med förberörde internationella telegrafkonvention undertecknades, i Rom den 26 Juli 1872, en Deklaration angående afgifterna för telegram, weglade emellan Sverige och Norge å ena sidan samt Italien å den andra.

Följande traktatsenliga öfwerenskommelser äro afflutade emellan Sverige och Kejsarriket Ryssland. En Deklaration har blifwit afhandlad och utfärdad i S:t Petersburg den $\frac{6 \text{ April}}{25 \text{ Mars}}$ 1872, i afseende å fastställande af stadgar för fiskets bedrifwande inom Torneå elfs fiskområde. Till underlättande af handels- och sjöfartsförbindelserna emellan Sverige och

Finland hafwa, genom Deklaration, utfärdad i Stockholm den 17 Augusti 1872, bestämmelser egt rum i afseende å befrielse för wisja slags Swenska och Finska farkoster att taga lots i det andra landets farvatten; äfwen som, för betryggande af en regelbunden postföring wintertiden emellan Sverige och Finland, en Deklaration är afhandlad och utfärdad i S:t Petersburg den $\frac{18}{6}$ September 1872, angående ordnande af winterpostföringen emellan Grislehamn och Åland.

rörande winterpostföring mellan Grislehamn och Åland.

Emellan de Förenade Rikena och Kejsarriket Tyskland är medelst Deklaration, som utfärdades i Stockholm den 19 och i Berlin den 24 Juni 1872 samt utweklades i Berlin den 25 i samma månad, öfwerenskommelse träffad angående ömsesidigt skydd för warumärken, mönster, stämplar m. m.

Deklaration om skydd för warumärken m. m.

Den utveckling, som de Förenade Rikenas handel och skeppsfart under sednare tider wunnit jemwäl uti Transatlantiska länder, har föranledt syftet att genom internationella öfwerenskommelser se tillgodo de intressen, som i dessa aflägsna länder kunde komma att af denna utveckling beröras. I sådan affigt öppnades redan för flera år tillbaka, eller 1858, med Argentinska Republiken underhandlingar, hwilka slutligen ledt till en genom å ömse sidor befullmäktigade ombud i Paris, den 6 Juni 1872, afslutad Wänstaps-, Handels- och Sjöfarts-traktat med nämnde Republik. Hans Maj:st Konungens ratifikation å sagde traktat är gifwen den 18 sifftidne Oktober. Utwekling af ratifikationerna har ännu icke egt rum.

Wänstaps-, Handels- och Sjöfarts-traktat med Argentinska Republiken.

Efter förhandlingar genom befullmäktigade ombud har, i Stockholm den 18 sifftidne December, blifwit emellan Sverige, Norge och Danmark

Müntkonvention med Norge och Danmark.

afslutad en konvention angående införande i de respektive länderna af ett gemensamt på guld grundadt myntsystem, hvarom Proposition kommer att till Riksdagen aflätas.

Justitie-stats-
ministerens
embetsberät-
telser.

Nemlitt de till Justitie-Statsministern från domstolarna samt polis- och verkställande myndigheter för år 1870 inkomna uppgifter, har antalet af anhängiggjorda mål och ärenden nämnda år utgjort: af twistemål 37,085, deribland konkurs- och urarfwämål 1,301 och boskillnadsmål utan sammanhang med konkurs 94; af alla konkurs- och urarfwäänden, utan afseende derå, om twistefråga i dem till domstols afgörande hänfjuttits eller ej, 2,066; af skuldfordringsmål hos Kongl. Maj:ts Befallningshafwande 106,272; af andra civila ärenden 168,589; samt af brottmål 38,943. — Uti de samma år i första instans afgjorda brottmål hafwa åtalats 38,828 särskilda lagöfwerträdelser och blifwit sakfällde 31,401 personer, nemligen 28,500 män och 2,901 qwinnor. Bland dessa sakfällde dömdes till döden 1 qwinna, till straffarbete 1,622 män och 302 qwinnor, till fängelse 607 män och 84 qwinnor, till annan urbota bestraffning 175 män och 6 qwinnor, samt till endast böter 26,096 män och 2,508 qwinnor. — Något dödsstraff har under samma år icke blifwit inom Riket verkställdt.

Tillökning af
divisionernas
antal i Hof-
rätten öfwer
Ståne och
Blefinge.

I anseende till den betydliga balansen af oafgjorda mål i Hofrätten öfwer Ståne och Blefinge, har denna Hofrätt under sifstförslutna år arbetat å en afdelning utöfwer det å stat bestämde antal divisioner, hwarjente Kongl. Maj:t medgifwit, att en sådan af behöfwet påfallad förstärkning af Hofrättens arbetskraster finge än vidare till den 1 November fortfara.

Efter wederbörandes förslag äro förefkrifter meddelade rörande förändrad organisation af Rådstufwurätten och Magistraten i städerna Warberg, Skanör med Falsterbo, Söderhamn, Wisby och Söndköping; äfwen som ny ordning för Borgmästarewal i städerna Calmar, Westerwik och Sund, så oc öfwerenskommelse om röstberäkning wid dylika wal i Söderhamn är fastställt.

På grund af gjorda framställningar har Kongl. Maj:t, med stöd af Kongl. Förordningen den 1 Maj 1868, angående arffskiftens upprättande i stad, förklarar att i städerna Södertelje, Söderhamn och Calmar Magistratens rättighet att förordna boupptecknings- och arffskiftesmän skall upphöra.

Sedan fråga blifwit väckt, att ransakningar med sådana wid Rådstufwurätten i Mariestad tilltalade personer, som förwaras uti Skaraborgs borgs länsfängelse, skulle, oaktadt fängelset är beläget utom stadens område, likwäl å detsamma hållas, har Kongl. Maj:t förordnat, att Kongl. Rungörelsen den 20 Maj 1862 skall så till wida tillämpning å bemälda Rådstufwurätt, att dithörande ransakningar med häftade personer, som förwaras å länsfängelset, skola, der hinder ej möter, hållas i den inom samma fängelse befintliga domstolslokal.

Efter indragning af Lagmansrätterna beständes, bland annat, att Lagmansrättens i Bohus läns och Wikarues lagsaga arkivhandlingar skulle förwaras å Rådhuset i Uddewalla under Borgmästarens wård; men då den lokal, som för sådant ändamål blifwit anwifad, befunnits dertill olämplig, hafwa förefkrifter meddelats om desja handlingars fölyttande till Landskansliet i Göteborg.

Två lagtima tings årligen i Rättwicks och Dre tingslag. För tillgodoseende af det anmälda behofwet inom Rättwicks och Dre tingslag i Kopparbergs län af en skyndsammare lagskipning än som hittills, medelst allenast ett lagtima tings hållande om året, funnat utöfwas, har Kongl. Maj:t förordnat att i nämnde tingslag två lagtima ting må årligen hållas.

Förändringar i landets judiciella indelning. För åstadkommande af ändring och rättelse uti hittills förefinna oregelbundenheter i landets judiciella indelning, har Kongl. Maj:t, till följd af derom gjorda framställningar, föreskrifwit: att Korpilombolo kapellförsamling i Norrbottens län, som bildats af utbrutna delar från Pajala, Öfwer-Kallix och Öfwer-Torneå socknar, må från och med början af innewarande år skiljas från nämnde socknars tre särskilda tingslag samt utgöra ett eget, Norrbottens norra domsaga tillhörande tingslag, under benämning: "Korpilombolo tingslag"; att tolf särskilda inom eller invid Nyköpings stads område belägna platser och lägenheter, som förut tillhört Rönö och Sönåfers härader, skola förläggas under nämnda stads Rådstufwurätts jurisdiktion; att Mäsängets egor i Ramsnäs skifteslag och Ruppstjerns egor i Ruppstjerns skifteslag i Kopparbergs län skola öfwerflyttas från Swärdsjö till Sundborns tingslag; att Wallmora, Nordaubbäcks och Billingsnäs byar inom nybnämnda län må skiljas från Stora Lura och förenas med Aspeboda tingslag; samt att Hernö socken i Säbrå tingslag af Wester-Norrlands län skall införlifwas med Hernöfands stad.

Förändrade bestämmelser rörande rättssökning å gift. När det wisat sig, att bestämmelserna rörande rättssökning å gift icke uppfyllde det med dem åsyftade ändamål, har Kongl. Maj:t, i hufwudsfallig öfwerensstämmelse med ett af Sundhets-Kollegium afgifwet förslag, ej mindre förordnat, att en rättssökning å gift.

anställas med åliggande att i wisfa fall verkställa sådana undersökningar och öfwer resultatet deraf afgifwa utlåtande, än äfwen, med upphäfwande af Kap. III uti de af Sundhets-Kollegium den 18 November 1818 efter nådig befallning utfärdade allmänna stadganden om hwad iakttagas bör wid medikolegala besigtningar å döda kroppar äfwen som af de genom Rungörelsen den 22 September 1823 i nämnde kapitel gjorda ändringar och tillägg, fastställt förändrade bestämmelser i fråga om undersökningar af ifrågawarande beskaffenhet.

Sedan Kongl. Maj:t fastställt ritningar och kostnadsförslag för ordnande inom Nya Warfwet wid Göteborg af ett för fångar af mankön Surethane af celler wid fängelset å Nya Warfwet. affedt straffarbetsfängelse med 392 s. f. nattceller af trä, har Fångwårdsstyrelsen af anförda orsaker hemställt om wisfa förändringar i planen för arbetets utförande. Denna hemställan har, med afseende å härwid förekomna omständigheter, hittills blifwit af Kongl. Maj:t så till wida bifallen, att Fångwårdsstyrelsen erhållit uppdrag att gå i författning om inredande af 60 celler af sten i midtelbyggnadens å Nya Warfwet westra flygel.

Till följd af wådelb, som under sistförflutna års sommar utbröt Byggnadsarbeten wid straff-fängelserna i Warberg och Malmö. inom det för lifstidsfångar af mankön begagnade straff-fängelset i Warberg, blef en stor del af detta fängelse betydligt skadad och tillswidare obrutbar; och då det befunnits oundgängligen nödwändigt att före den falla årstidens inbrott tillfälle bereddes att behörigen inlogera närmare 200 af de i Warbergs straff-fängelse intagna fångar, ware sig genom istandsättande af brandskadade delar wid detta fängelse eller genom fångarnes förflyttande till andra straff-fängelser, men wäsentliga hinder och swårigheter företebde sig i afseende å widtagande af den sednare åt-

gården, har Fångvårdsstyrelsen undfått befällning att skyndsamligen föranstalta om iståndsjättande af fängelsjets westra länka i öfwerensstämmelse med uppgjord och granskad ritning och kostnadsförslag. Semwål har Kongl. Maj:t uppdragit åt Fångvårdsstyrelsen att ombesörja utförande af åtskilliga byggnads- och reparationsarbeten å den delwis i mycket förfallet skid warande norra länkan af straff- och arbetsfängelset i Malmö.

Yttre bewakningen wid straff-fängelset i Malmö.

Wid sistnämnda fängelse har den förändrade anordning i afseende på bewakningstjenstgöringen träffats, att yttre bewakningen, som förut blifwit utgjord genom kommendering ur indelta arméen, nu bestrides genom den för inre bewakningen afsedda personal, hwilken för sådant ändamål blifwit behöfligen förstärkt.

Förändringar wid Kronoarbeitskorpsen.

Wid Kronoarbeitskorpsen hafwa under sistlidne år åtskilliga förändringar blifwit widtagna. Sålunda är besattningen med Disciplin-kompaniet öfwerflyttad från Fångvårdsstyrelsen till Krigsförvaltningen; i sammanhang hwarmed nämnda, å ön Bollö stationerade kompani blifwit förlagdt till Carlsborgs fästning. Den afdelning åter af fästningsklassen, som warit använd i arbete å nämnda fästning, har derifrån förflyttats till ön Tjurkö i Carlskrona skärgård, för att derstädes för enskilda entreprenörers räkning, emot dagsverksafgifter till fångwården, syselsättas med stensprängning och andra dylika arbeten. Widare är wid fästningsklassen, hwilken består, utom af nyssberörde afdelning, af det wid Borghamn stationerade detachment, den militära organisationen upphäfd, militärbefälet och bewakningskommenderingen indragen samt ersatt med så ordnad tjänste- och bewakningspersonal, som wid straff- och arbetsfängelserna för mankön är anställd; hwarjemte de i afseende å disciplinen inom straff-fängelserna gällande ordningsföreskrifter förklarats wara wid fästningsklassen tillämpliga.

Ritning till nytt häfte för Södra Wedbo härad är af Kongl. Maj:t fastställt. Ritning till häradshäfte fastställt.

Uti en under sifftlidne års sommar i London hållen internationel kongress för behandling af frågor rörande fängelseväsendet hafwa Kongl. Maj:t utsedde personer såsom Sveriges ombud deltagit. International kongress rörande fängelseväsendet.

Under nedannämnde dagar har Kongl. Maj:t utfärdat efterskrifna, af Kongl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen antagna författningar, nemligen: Lagförändringar.

1872 den 17 Maj: Förordning angående ändring i wisfa fall af gällande bestämmelser om häradsting;

» » 24 » Förordning angående upphäwande af 2 Kap. 5 och 6 §§ Giftermåls-Balken samt förändrad lydelse af 13 Kap. 1 § Rättegångs-Balken och 18 Kap. 5 § Strafflagen; samt

» f. d. Förklaring af 17 Kap. 3 § Handels-Balken angående företrädesrätt till betalning ur lös pant;

och har Kongl. Maj:t till följande af sednast församlade Riksdag afgifna förslag till lagförändringar, öfwer hwilka Kongl. Maj:t icke funnat före Riksdagens åtskiljande meddela beslut, sedermera, i den ordning § 87 Regeringsformen föreskrifwer, lemnat nådigt bifall och låtit å desfa förslag grundade förordningar utfärdas under de dagar nedan förmäles:

1872 den 19 Juli, angående ändring i wisfa delar af 1 Kap. Rättegångs-Balken;

» f. d., angående nedsättning i antalet af Nämndemän wid hufesnyer i allmänhet;

1872 den 19 Juli, angående förändrad lydelse af 11 § i Strafflagens 20 Kap.;

» f. d., angående ändring i gällande stadganden rörande gudstjenst wid häradssting; samt

» den 8 November, om ändring i lagens stadgande angående giftomannarätt;

hvarjente Kongl. Maj:t låtit utfärda nådiga Kungörelser under den 5 Juli 1872 angående wisja domsagors indelning i walkretsar för riksdagsmannawal; samt under den 21 Oktober 1872 derom att Högsta Domstolens beslut, deruti Kongl. Maj:t Sjelf icke deltagit, komma att under Kongl. Maj:ts Sekret utfärdas.

Öfwer de af sednaste Riksdag beslutade lagförändringar, hwilka Kongl. Maj:t ansett Sig ej böra bifalla, will Kongl. Maj:t meddela särskild berättelse, innesfattande jemwäl de skäl, som funnits hindra förslagens antagande.

Särskilda
häraders
förening till
ett tingslag
m. m.

På grund af ofwan anmärkta Förordning den 17 Maj 1872 angående ändring i wisja fall af gällande bestämmelser om häradssting, har Kongl. Maj:t, efter gjorda framställningar, förordnat: att från och med början af detta år efterskrifna härader skola utgöra ett tingslag, nemligen: Ingelstads och Terrestads härader ett tingslag, Drie och Skytts härader ett tingslag samt Norra och Södra Tjusts härader ett tingslag; och att jemte det tingen i Arwidsjauris och Arieplougs tingslag af Westerbottens norra domsaga tills widare hållas i den ordning hittills egt rum, i Skellefteå till samma domsaga hörande tingslag skola från detta års början hållas allmänna sammanträden under wårtinget fem gånger och under höstetinget tre gånger.

Den i nåder förordnade komité till ombesörjande af en revision af 1686 års kyrkolag har under sifflidne år fortsatt, men ännu ej avslutat sitt arbete.

Kyrkolags-
komitéen.

Indelta infanteriets wapenöfningar under år 1872 hafwa egt rum till den utsträckning underhållsreglementet bestämmer. Härunder hafwa, i likhet med hvad under sednaste åren varit förhållandet, färskilda öfningar försiggått med skarpskyttar och timmermän. Till de förberedande underbefälsffolorna har varit kommenderadt ett lika stort antal elever som under år 1871.

Arméns wa-
penöfningar.
Indelta
Infanteriet.

Wid indelta kavalleriet hafwa mötestiderna öfats; befälsmötet från 10 till 20 dagar och regementsmötet från 20 till 26 dagar, hufwudsakligen i ändamål att bibringa nödig öfning uti fält- och bewaknings-tjenst samt rekognosceringar. För att biträda cheferna wid ledningen af siftnämnda öfningar hafwa generalstabsofficerare varit kommenderade.

Indelta
Kavalleriet.

Bewäringsmanskapet har öfwats efter derom färskildt utfärdade föreskrifter. Wid indelta infanteriet och Wermlands fältjägare-regemente, hwarest regementsmöte hålles samtidigt med andra årets bewäringsmöte, har bewäringsmanskapet varit fördeladt på stamkompanierna, med hwilka det, der så kunnat ske, blifwit förlagdt i gemensamt läger.

Bewärings-
manskapet.

Befrielse från wapenöfning mot erläggande af wis afgift, som jemväl för år 1872 varit bestämd till 100 R:dr, har blifwit meddelad åt 1,184 wapenöfningskyldige.

Fältmarscher i förening med fälttjänstöfningar hafwa, gemensamt för stam och bewäring, under samtliga regementsmöten egt rum, hwarwid

Fälttjenst-
öfningar.

äfwen, der så kunnat ske, närgränsande regementen och korpsen för wiu-
uande af en fullständigare öfning opererat mot hwarandra. I trakten
kring Rosersberg har desutom med de i Stockholm garnisonerade trup-
perna och de närmast förlagda indelta regementena och korpserna fält-
tjänstöfningar i samverkan med Skärgårdsartilleriet företagits, uti hwilka
öfningar det infanteriet tilldelade bewäringsmanskapet äfwen deltagit.

Underbefäls-
skolor.

Indelta infanteriets underbefälskolor har under sommaren varit
sammandragen till Carlsborg under en tid af 75 dagar; och hafwa så-
som elever derwid varit kommenderade 50 underofficerare och 440 volon-
tärer och soldater. Indelta kavalleriets underbefälskolor har hållits i
Stockholm under 90 dagar, hwarwid undervisning meddelats åt 7 under-
officerare och 37 man. Wid de wärfwade regementena hafwa äfwen
såsom wauligt underbefälskolor pågått.

Garnisons-
kommun-
dering.

För att bestrida garnisonstjänstgöringen i Carlskrona har utur första
militär-distriktet utgått en kommendering af 150 man med befäl, till
hwilken kommendering företrädeswis tagits rekryter, volontärer och mindre
exerceradt manskap.

Gewärs-
handtwerkare.

Till afhjelpande af den nuwarande bristen på gewärshandtwerkare
wid Arméens infanteri-regementen och korpsen, har wid Artilleriets repara-
tionswerkstäder å Carlsborg undervisningskurser till utbildande af gewärs-
handtwerkare blifwit anordnade, till hwilka kursers genomgående lämpligt
manskap från regementena och korpserna beordrats.

De frivilliga
skarpshytte-
föreningarne.

Under förflutna årets lopp hafwa flera frivilliga skarpshytteföreningar
blifwit dels upplösta, dels med hwarandra sammanslagna; och utgjorde

föreningarnes antal wid årets slut 228, hvilka, enligt sednast inkomna rapporter, räknas tillsammans 26,293 medlemmar. En allmän skjut-täfflingsfest för medlemmar af dessa föreningar har under sommaren varit i hufvudstaden anordnad.

Antalet skjutbanor, afsedda för gemensamt begagnande af indelta Skjutbanor. infanteriet och de frivilliga skarpskytteföreningarne uppgår för närvarande till 145, alla belägna i mellersta och södra delarne.

För utbildning i krigareyrket hafva under år 1872 sju Svenska Officerares anställning i utländsk trigtjänst. officerare haft anställning i utländska arméer, af hvilka officerare fyra erhållit understöd från det för dylikt ändamål särskildt bewiljade anslag.

Umfattande försök med en anskaffad 9²⁴ refflad bakladdningskanon och grofkornigt styckefrut af inhemsk tillverkning hafva under år 1872 med tillfredsställande resultat fortgått, men komma först under loppet af innewarande år att fullständigt afslutas. En lavett af jern af ny konstruktion till 8os kanon har blifwit försärdigad och profskjuten. Fästningsartilleriet.

Anskaffningen af fältartilleri-materiel har fortgått enligt plan. Wid artilleriwerkstäderna hafva blifwit försärdigade: 80 stycken fordon af åttfylliga slag; rid- och anspanspersedlar till omkring twänne batterier; verktyg till tolf batterier; åttfylliga redskapsperedlar; samt två lavetter med föreställare af jern, afsedda till försök. Fältartilleriet.

Den i Berättelsen till 1872 års Riksdag omnämnda utwidgning af Carl Gustafs stads gewärsfaktori har blifwit fullbordad. Wid detta faktoriet har under det förflutna året tillverkats öfver 20,000 gewär; så Gemärstilleriwerkningen.

att, med inberäkning af de genom Husqvarna Wapenfabriks-Aktiebolag levererade och de wid reparationswerkstäderna förändrade gewär, behållningen i förråden af infanterigewär ökats med omkring 40,000 stycken.

För att infanteriregementena tillhandahållas hafwa blifwit anskaffade 50 stycken listor med gewärsmedswerktyg, hwardera listan innehållande fullständig uppsättning af de för gewärets ifråndsättande erforderliga delar och werktyg.

För Kavalleriets behof hafwa 5,000 revolverer blifwit från utländsk ort anskaffade.

Omorganisa-
tion af
artilleriet.

Föreskrifter angående omorganisation af artilleriet i dess helhet, enligt den af Kongl. Maj:t med Riksdagen antagna plan, hafwa blifwit meddelade, för att bringas till verkställighet i den mån dertill nödiga medel blifwit eller blifwa af Riksdagen anvisade; skolande den nya organisationen med 1873 års början wid Wendes Artilleri-regemente winna tillämpning.

Förwalt-
nings-
direktioner.

Sedan passvolansen såwäl med battericheferna wid Wendes Artilleri-regemente som ock med batterichefen wid Gotlands Nationalbewärings Artilleri-korps' stamtrupp med utgången af 1872 upphört samt de på passvolans underhållna persedlarne äfwenksom nummerstyrkan blifwit till Kronan afmönstrade, hafwa, för den ekonomiska förvaltningens besörjande enligt tillika fastställda reglementen, särskilda Förwaltnings-direktioner blifwit wid nämnda regemente äfwenksom wid Artilleri-stamtruppen på Gotland inrättade.

Marin-
regementet.

Marin-regementet har med 1872 års början blifwit från fjö- till landförswaret öfwerflyttadt; och har Kongl. Maj:t förordnat, att såwäl

nämnda regemente som de stamtrupper af Arméén, hwilka ytterligare till Blekinge län kunna komma att förläggas, äfvensom länets bewäringsmanskap, under den tid det samma af Armééns befäl öfwas, skall tillhöra första militär-distriktet.

I wederbörlig ordning verkställd rotering af åtskilliga f. d. post- och gästgifweri-hemman, äfvensom andra orotade men roteringskyldige hemman inom särskilda län har under nästlidna år wunnit stadfästelse. Rotering.

Fästningsbyggnadsarbetet wid Carlsborg, äfvensom befästningsarbetena i Stockholms och Carlskrona skärgårdar hafwa fortgått efter af Kongl. Maj:t fastställda arbetsplaner, i den mån anwifade medelstillgångar sådant medgifwit. Ritningar och kostnadsförslag till uppförande wid Carlsborgs fästning dels af ett bombfritt förrådshus, affedt att inrymma den för en styrka af 15,000 man under trenne månader erforderliga proviant, dels ock af ett bombfritt förråd för 6 millioner kopparpatroner hafwa blifwit af Kongl. Maj:t gillade. Befästnings-
arbeten.

I ändamål att erhålla någon tillförlitlig ledning för bedömande af de grofwa refflade kanonernas eldverkan mot Swenska sjöbefästningarnes granitmurar, hafwa skjutförsök med en 8"os refflad kanon blifwit genom en för ändamålet förordnad komité anställda mot Warholms gamla fästningsmurar; och hafwa dessa försök lemnat tillfredsställande resultat i afseende å ifrågawarande fästningsmurars motståndskraft äfwen mot kanoner af så stor kaliber som den ofwannämnda. Försöke-
skjutning mot
Warholms
fästning.

Topografiska korpens arbeten under år 1872 hafwa omfattat: Topografiska
winkelmätningar inom Westerbottens län, allt inom den triangelfedja af korpens
arbeten.

första ordningen, längs Bottniska vikens kust, hvilken uppmättes gemensamt af Sjökartekontorets personal och Topografiska korpsen; astronomiska ortbestämmelser inom Norrbottens läns lappmarker, behöfliga för samma läns ekonomiska kartverk; triangelmätningar af andra ordningen inom södra delen af Stora Kopparbergs län och inom Östergötlands län; fältmätningar inom nordöstra delen af Östergötlands och mellersta delen af Calmar län; fortsättning af åtskilliga arbeten i och för mellersta delen af generalkartan öfver Sverige; hvarförutom till öfning i fältmätning för officerare af generalstabens och arméens en s. k. öfningsafdelning varit sammandragen i Motala under en tid af fem månader.

Af Topografiska korpsens karta öfver Sverige i skalan 1:100000 hafwa under år 1872 utgifwits bladen Kongsbacka, Warberg, Smeestad och Lessebo; under gravering äro bladen Stockholm, Trosa, Malmköping, Björksund och Berio, hvilka säkerligen komma att utgifwas under år 1873, samt desutom bladen Nissafors, Nydala, Lenhofda och Mönsterås.

Utfärdade
Kungörelser.

Rådiga kungörelser hafwa under den 1 November 1872 utfärdats dels, i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen föreslagit, angående upphörande af den för bewäringskyldige hittills medgifna legnings- och friköpningsrätt, dels ock i sammanhang dermed angående wisja ändringar i Kongl. Förordningen den 9 Februari 1861, angående den allmänna bewäringsens mönstringar och öfningsmöten.

Understödd af
s. d. landtvärns-
män.

Från anslaget till understödd åt behöfwande efter 1808 och 1809 års krig qwarleswande landtvärnsmän har ett belopp af 34 R:dr kunnat tilldelas en hwar till sådant understödd berättigad sökande.

Rustningarne wid sjöwapnet år 1872 hafwa, lifasom föregående åren, hufwudsakligen haft till föremål att bereda öfning för besäl och manskap, i hwilket ändamål företagits:

Exercis och
rustningar
wid
sjöwapnet.

Expeditioner med korvetten af Chapman för sjökadetternes öfning till Atlantiska Oceanen, samt med korvetterna Josephine och Norrköping, hwilka på wåren återwändt, den förra från Norra Amerika och West-Indien och den sednare från Södra Amerika och Goda Hopps-udden; med fregatten Banadis, korvetterna Thor och Lagerbjelke, tre monitörer, fyra pansarbåtar, sju kanonbåtar och ett chefsfartyg i eskader uti Öster-sjön och Skagerrack; samt derefter med fregatten Banadis till Medelhafwet;

Öfningsexpeditioner med en kanonbåt för lotsöfningar med Skärgårds-artilleriets underbesäl, med en kanonbåt för lodningar i Kattegatt, med en min-afdelning, bestående af tre ångbåtar och ett logementsfartyg, samt med tre skeppsgosfebriggar; hwarförutan besigtningsexplor egt rum med korvetten Valder.

Under den swårare årstiden hafwa till haveristers hjelp varit stationerade en kanonbåt på westkusten och två kanonbåtar wid Gotland.

För utförande hufwudsakligen på enskildes bekostnad af en expedition till arktiska farwattnen hafwa, emot bestämda wilkor, upplåtits lastbriggan Gladan samt postångfartyget Polhem, försedda med besäl och besättningar från sjöwapnet.

Under sifflidna år har en yngre officer af Flottan lemnats tillfälle att genom tjenstgöring å främmande nationers frigsfartyg bereda sig öfning samt derunder åtnjutit stipendium af dertill afsedda medel. Ut-skilliga af besålet wid sjöwapnet hafwa beordrats utrikes, för att der taga kännedom om sårskilda för sjöwapnets utbildande wigtiga ämnen;

Personalens
instruktion.

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1:a Saml. 1:a Afd.

3

Riksdags-berättelsen.

hvarjemte tillfälle fortfarande lemnats åt officerare, tillhörande sjövapnet och dess korpsjer, att begagna undervisning wid Krigshögskolan å Marieberg, Gymnastiska central-institutet samt Teknologiska institutets bergsskoleafdelning, med åtnjutande under tiden af stadgade förmåner. Uti Sjökrigsskolan i Stockholm, för hwilken nya stadgar blifwit utfärdade, befunnos wid årets utgång 41 kadetter och elever, som der åtnjöto undervisning. Under året hafwa 8 elever der blifwit intagne och från skolan afgått 4 på egen begäran, hvarjemte 1 kadett utexaminerats samt befordrats till underlöjtnant wid Flottan, och 1 elev aflidit; blifwande först efter nästa hösts ingång sådana kadetter, som wid skolan genomgått fullständig kurs, derifrån utexaminerade.

Båtsmans
inom Blekinge
och Södra
Möre sättande
på vakans.   I öfwerensstämmelse med afgifwen och af Riksdagen bifallen nådig proposition hafwa åtgärder widtagits för sättande på vakans af en del båtsmansnummer inom Blekinge län och Södra Möre härad af Calmar län.

Bewärings-
manskapets
öfning.   De bewäringsfylldige inom sjövapnets områden hafwa gemensamt med landtbewäringen, under befäl från Arméen, undergått wapenöfning, och, i afseende på inmönstrade bewäringsfylldige, som tillhört frivilliga skarpskytteföreningar, tillämpats bestämmelserna i nådiga Kungörefsen den 11 Augusti 1863.

Tillsättandet
af en Militä-
risk teknisk
byrå.   För behandling af reut militärist tekniska frågor har en underchefen för Sjöförswars-Departementet direkt stående "Militärisk teknisk byrå" blifwit tillsatt och, i sammanhang dermed, förut warande Min- komittéen upplöst.

Flottans
fartyg.   Arbetena å pansarkanonbåtarna Hildur och Fenris hafwa afslutats och fartygen levererats till Kronan.

En wid Bergfunds mekaniska verkstad beställd pansarkanonbåt, Gerda, är nära fullt färdig, men leveransen deraf fördröjd, i anseende till uteblifwandet utöfwer bestämd tid af desj i England beställda pansartorn.

Fem bepansrade kanonbåtar, af huswidsakligen enahanda konstruktion med förenämnda Hildur och Gerda, äro beställda och under arbete wid Motala mekaniska verkstad.

En ångbarkas till fregatten Banadis och en ångslup till korvetten Valder äro färdigbyggda å Carlskrona stations warf.

Ångkorvetten Balders maskineri har undergått omfattande förändringar, och desj emottagande af Kronan är beroende å nådig pröfning.

Ångfartyget Valkyrian är förändradt till trupp-transportfartyg.

Umfattande reparationer äro utförda å kanonångsluparna Carlsund och Ingegerd, äfwen som mindre reparationer verkställda å flera af sjöwapnets samt lots- och fyrinrättningens fartyg.

Ny verkstadsbyggnad å warfwet i Carlskrona är under uppförande, hwarjemte derwarande gjuteri undergått tillbyggnad och i öfrigt wäsendtliga förändringar.

Hus och byggnader wid stationerna.

De gamla wirketsskjulen wid nya dockorna äro till större delen nedrifna och twänne sådana skjul under uppförande på annat ställe å warfwet.

Den j. l. gamla smedjan wid Stockholms station är förändrad till twätt- och badhus.

En del af kanonslups-skjulen å galerwarfwet är under förändring till maskinverkstäder, och grundläggningsarbetet för en lyftkran påbörjad.

Twänne större lyftkranar, en för hwardera stationen, äro beställda i England.

Åtskilliga mer och mindre omfattande reparationer af hus och byggnader å stationerna hafwa äfwen under året blifwit verkställda.

Anskaffning af
gröfste kanoner
m. m.

Anskaffning är anbefald af 10 stycken refflade och bandade 4,1 tumskrämladdningskanoner till målskjutning samt bestyckning å mindre fartyg, äfwenjäm af 12 stycken 5,03 tumsk och 8 stycken 8,08 tumsk kanoner, lika med förutvarande af enahanda kaliber.

Likaledes är inköp anbefaldt af 2,000 Remingtongewär med jabelbajonetter.

Minväsendet.

Uppmaning har utfärdats till allmän täflan om uppgörande af ändamålsenlig konstruktion af olika slags minfartyg, i hwilket afseende jemväl premier blifwit utfästa; men något förslag till dylikt fartyg har dock ej inom förefriswenn tid inkommit. För öfrigt hafwa försöt blifwit anbefallda med en af Filosofie Doktorn M. Wiberg upfunnen s. k. fjellgående torpedo.

En del minmateriel är under årets lopp anskaffad och ytterligare sådan materiel till anskaffning anbefald.

Sjömätningar.

Sjömätningar hafwa år 1872 fortsatts och fulländats uti Stockholms skärgård till de norra slutpunkterna wid Rönnskärs-skatan, å östra kusten af Waddö-landet samt Waddö kyrka och Ortala bruk; hwarefter en allmän revidering af det, ifrån dessa mätningars början år 1862, upprättade original-kartewerk afslutats; och hafwa de sålunda med detta år fulländade sjömätningar i Stockholms skärgård, inberäknadt lodningarna 2 å 3 mil till sjös, utanför och omkring det yttre hafsbandet, omfattat en areal af omkring 150 geografiska qwadratmil.

Undersökningar och observationer äro utförda i Bottenhafwet och Bottenwiken, dels för anskaffning af nödiga materialier till utgifningen af en förbättrad uppsaga af äldre seglingsbeskrifningar och dels för bestämmande af en del grund.

Triangelmätningar uti Södertelje-wiken, med utgångsbas "Landsort—Windsberg", hafwa genom fullständiga observationer afslutats, samt vidare, genom sidan "Tornberg—Aspwiiksberg", förenats med sjön Mälaren och fortgått å dess westliga område, som begränsas af linierna Stockholm, Södertelje, Mariefred, Strengnäs, Enköping, Ekolfund och Almare-stäket.

En specialkarta öfwer Bohuskusten från Hällö fyr till Wäderö fyr och en generalkarta öfwer Österfjön och Kattegatt hafwa färdiggraverats, hvarjemte större delen af de äldre karteplåtarna blifwit försedda med nödiga rättelser m. m.; och är under gravering en specialkarta öfwer en del af Bohuskusten, jemte en samling af s. k. landförtonings-plåtar, i och för nu under arbete warande nya seglingsbeskrifningar öfwer Bottenhafwet och Bottenwiken.

Från boktryckspressen hafwa utgifwits 14:de och 15:de häftena af "Underrättelser för sjöfarande"; och å kopparpressen hafwa 8,600 stycken sjökort blifwit tryckta.

För Lotsstyrelsen har ny aflöningsstat blifwit fastställd, att tilläm-^{=Lots- och fyr-}pas med ingången af år 1873. ^{inrättningen.}

De påbörjade fyranläggningarna å Rödfullen i Luleå skärgård och wid Kapelludden å Slands östra kust hafwa fullbordats.

På Närsholme wid östra kusten af Gotland har en ny fyranläggning egt rum, bestående af ett fyrorn af jernplåt med tillhörande boställsbyggnader för fyrbetjeningen.

I det större af fyrtornen i Ustav har gaslysning på försök införts.

Åttfylliga fyrstationer hafwa blifwit försedda med kanoner och andra signalapparater för att under tjocka och annan otjenlig väderlek wara i närheten befintliga fartyg.

De för sjöfartens betryggande anbragta sjömärken hafwa omsorgsfullt widmakthållits, och de för lots- och fyrpersonalens barn inrättade undervisningsanstalter varit flitigt besökta.

Visfräddningsanstalterna å Rikets kuster, som underhållits i godt skick, hafwa under den synnerligt stormiga hösten wisat sig wara af stort gagn.

Extra maskinisters antagning.

I likhet med hvad föregående åren egt rum, har till afhjelpande af brist på maskinister, wid samtidig rustning af flera utaf sjöwapnets ångfartyg, tillåtelse meddelats till antagande af extra maskinister.

Pensionering wid sjöwapnet.

Med användande af de utaf Riksdagen bewiljade kreditiv har den förbättrade pensioneringen af sjöförswarets så wäl embets- och tjenstemän samt betjente som gemenskap kunnat upprätthållas i enlighet med derför meddelade föreskrifter.

Ny rotering.

Ny båtsmansrotering har egt rum af åttfylliga hemman i Westerbottens län.

Utfärdade kungörelser och reglemente m. m.

Nådiga Kungörelser hafwa utfärdats: om nedfattning i rekryters wid båtsmanshållet ålder wid antagandet, den 19 Januari 1872, samt angående de grunder, hwarefter resekostnads- och traktamentsersättning för sjöförswaret tillhörande personer skall wid wisfa förrättningar utgå, den

12 April; äfwen som förnyadt Reglemente för styrelsen och förvaltningen wid sjöförswarets stationer den 24 Maj. Under samma dag har äfwen förnyad Instruktion fastställts för Förvaltningen af sjöärendena.

Det sistförflutna året har, hwad jordbruket beträffar, ej varit lika ^{Jordbruket och} gynnsamt som de närmast föregående. Hösförden har varit särdeles ^{deß binärin-} riklig, men sädesförden, som på försommaren war utmärkt lofwande, har icke swarat mot förhoppningarne. Någen led af regnig och kall wäderlek under blomningen samt har till följd häraf lemnat en mindre god affastning. Swetet har på flera ställen skadats af rost; och af wår säden, som i allmänhet gifwit rik skörd, har synnerligast hafren på många orter, i anseende till otjenlig wäderlek, först sent på hösten kunnat inbergas. Rotfrukterna hafwa lemnat god skörd; dock har potatisen, lika som det föregående året och måhända mera än under detta, varit angripen af så wäl torr- som blötröta. Odlingen af sockerbeter har med god framgång samt i betydligare utsträckning än förut blifwit bedrifwen; och har en större ny fabrik för tillverkning af betsocker blifwit anlagd wid Ljung i Östergötlands län.

Ladugårdsfförseln och mejerihushållningen hafwa med allt större intresse omfattats, så att både slagtboskap och mejerialster wunnit en fortfarande stigande affättning på utlandet.

Uti Skåne utbröt sistlidne sommar bland fåren en koppepidemi, som nu kan anses wara hämmad.

Tre landtbrukskolor hafwa under året blifwit flyttade, en från Berg till Tranhult i Kronobergs län, en från Nyßbylund till Applerum i södra delen af Calmar län, samt en från Sundsholm till Windö i norra delen af samma län. ^{Flyttade landtbrukskolor.}

Komité för
utredning i
afseende å de
inom riket
förekommande
fosforsyrehaltiga
mineralier
och bergarter.

Sedan Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning, anvisat ett förslagsanslag för att befrämja tillgodogörandet af inom riket förekommande fosforsförande berg- och jordarter, har Kongl. Maj:t under den 2 sifflidne Maj uppdragit åt en komité af tre sakkunnige män att söka utreda, om och på hvad sätt de inom riket förekommande fosforsyrehaltiga mineralier och bergarter kunde med fördel tillgodogöras i slytning att tillfredsställa jordbrukets behof af fosforhaltiga s. k. mineraliska gödningsämnen.

Fiskeriarin-
gen.

Sedan de i förva berättelsen ommända underhandlingar med Kejserliga Ryfska Regeringen angående utfärdaude af en internationel stadga för fiskets bedrifwande i Torneå elf omsider wunnit önskad framgång, utwexlades den 6 sifflidne April rörande denna angelägenhet en ministeriel deklaration, hwarigenom till esterrättelse wid fiskets bedrifwande i omsförmälda wattendrag blifwit fastställda de stadgar, som i Swenssk Författningssamling för året femmas under Mars 17 och 24 införda. Genom nådiga bref af den 19 April och 19 Juli sifflidet år hafwa i enlighet med Fiskeri-Intendentens tillstyrkande åtskilliga erforderliga ändringar blifwit medgifna i de för sillfiskets bedrifwande inom Blekinge samt Göteborgs och Bohus län gällande bestämmelser. Genom wederbörandes åtgöranden hafwa behöfliga stadgar blifwit utfärdade för samtliga fiskerier inom Semtlands län, för laxfiskerierna i Piteå, Uleå, Råneå och Kalix elfwar inom Norrbottens samt Ljungan och Indalsselfwen inom Wester-Norrlands län. De åtgärder för laxfiskeriernas upphjelpande, som under några år fortgått, hafwa på flera ställen wisat synnerligen goda verkningar i det att icke allenast fisket i elfwarne, utan äfwen fisket i närliggande skärgårdar ansenligt förbättrats. Synnerligast wid Skånfska och Blekingfska kusterna har laxfisket under det sista året varit särdeles

gifwande; och betydliga quantiteter af denna fiskart utföras numera till England och Tyskland från så wäl de norra som de södra delarne af riket. Wid ön Gotland gjordes förlidet år lyckade försök med laxfångst i hafwet, hwilket fiske der förut icke brukats. — Under det strömmingsfisket i mellersta Österjön och Bottniska wiken varit synnerligen gifwande, har detta fiske deremot, i följd af wäderleksförhållanden, utfallit särdeles ofördelaktigt i södra Österjön, samt wid kusterna af Blekinge och Skåne. Fiskarebefolkningen å sistnämnda kuststräckor har desutom på flera ställen under den storm, som rasade i medlet af sistlidne November, lidit swåra förluster af båtar och redskap. Tillverkningen af hermetiskt inlagda fiskeprodukter — lax och anjowis — ökas med hwarje år, och dessa waror röna så stark efterfrågan, att ingångna betydliga requi-sitioner på långt när ej kunnat efterkommas.

Sedan Stuteri-öfwerstyrelsen samt Landtbruks-akademien afgifwit ^{Stuteriwäsen-} ^{bets ordnande.} infordrade yttranden i anledning af det utaf sårskilde år 1868 i nåder förordnade komiterade framställda förslag ej mindre till åtskilliga nya bestämmelser i afseende på den förbemälda Styrelse anförtrodda ledning och förvaltning af de å statens sida widtagna anstalter till den inhemska hästafwelns förkofran, än äfwen till förändrad anordning af statens stuterier samt widtagande af åtgärder för att genom ett i möjligaste måtto fullständigt landtbeställeri äfwen som genom prisbelöningar främja utvecklingen af den enskilda hästafwelu; så har Kongl. Maj:t den 1 sistlidne November låtit förewarande ärende i hela dess widd sig föredragas och derwid stadnat i de beslut, som innesattas i Kongl. Maj:ts under nyhånande dag till chefen för Stuteri-öfwerstyrelsen aflåtna nådiga skrifwelse, hwilken finnes i Swenskt Författnings-samling för året under N:o 74 införd.

Stadgar för hushållnings-
sällskap. färdade. För Hushållnings-sällskapet i Gefleborgs län äro nya stadgar ut-

Geologiska un-
dersökningar. Geologiska detaljundersökningar i skalan 1 : 50,000 hafwa under föttförflyttna året utförts inom Stockholms, Södermanlands, Drebro, Malmöhus och Christianstads län på en sammanlagd areal af omkring 17 qwadratmil samt i skalan 1 : 100,000 inom Kronobergs och Smärre angränsande delar af Blekinge och Christianstads län på en areal af omkring 23 qwadratmil; hvarjemte sådana undersökningar äfwen pågått inom såwäl Mora som Filipstads bergslag.

Geologiska öfversigtsrekonosceringar hafwa verkstälts inom Verm-lands, Kopparbergs och Semtlands län.

Af det geologiska kartverket hafwa under samma år kartbladen "Riddarhyttan", "Linde" och "Drebro" lemnat presfen. Deputom har Geologiska byrån under året utgifwit en större monografi: "Beskrifning öfwer Skånes stenkolsförande formation" samt åttfilliga smärre uppsatser.

Författning-
gar, som röra
närings-
sällskap. Följande, närings- rörande allmänna författningar hafwa under år 1872 utfärdats, nemligen: den 9 Februari Förordning angående för-ändrad lydelse af 3 mom. i 2 § af Förordningen den 17 Maj 1861 om bränwinsprofningsinstrument; den 12 April Förordning angående wilkoren för utländings behörighet att inom riket bearbeta inmutad mi-neralsyndighet eller idka grufwedrift; den 24 Maj Rungörelser dels om ändring af 11 § 2 mom., 14 § 2 mom. och 17 § 1 mom. af För-ordningen den 26 Juni 1871 angående wilkoren för tillwerkning af brän-win, dels och angående beloppet af den tillwerkningssafgift, som wid utförsel af bränwin till utrikes ort restitueras; den 19 Juli Rungörelse, angående upphörande af skyldighet för befälhafware å de i 2:dra punkten af De-

klarationen den 22 September 1871 omförmälda Swenska fartyg och båtar att å Swenskt konsulat sig infinna; och samma dag Kungörelse angående förändrad lydelse af punkten 4:o mom. b) i nädiga Kungörelsen den 7 December 1866, angående restitution af bränwinstillverkningsafgift wid utförsel af bränwin till utrikes ort; den 30 Augusti Kungörelse angående ändringar och tillägg i den af Kongl. Maj:t den 18 Augusti 1871 fastställda ordningsstadga för bränwinsbrännerierna i riket; samt den 1 November Kungörelse angående indragning af ullmagasinet i Norrköping.

Semte det Kongl. Maj:t med anledning af Riksdagens skrifwelse den 13 Maj 1872 angående omarbetning af gällande grufwestadga m. m. under den 24 i samma månad låtit utgå nädig kungörelse angående förbud tills widare mot utfärdande af mutsedlar å stenkolshyndigheter, har Kongl. Maj:t under den 24 sifflidne Augusti uppdragit åt en särskild komité att rörande frågan i sin helhet afgifwa underdånigt betänkande med förslag till de nya eller förändrade stadganden, som kunde finnas tjenliga; och har denna komité den 1 Oktober i hufwudstaden sammanträdt samt påbörjat, men ännu icke hunnit afsluta sina arbeten.

Komité för
utarbetande af
förslag till ny
grufwestadga.

I anledning af hwad Riksdagens år 1871 församlade revisorer uti afgifwen berättelse angående verkställd granskning af de under Kommerskollegii förvaltning ställda sonder och medel yttrat beträffande tiden för verkställande af den förberedande årliga granskningen af manufakturdisfontfondens räkenskaper, har Kongl. Maj:t den 26 Januari förlidne år funnit godt i nåder förordna, att manufakturdisfontkontorets räkenskaper skola för hwarje år till Kommerskollegium aflemnas före utgången af April månad året näst derefter; att det skall åligga Kollegium att ej mindre, omedelbart efter räkenskapernas emottagande, derom hos Kongl.

Ändrad tid
för verkstäl-
lande af för-
beredande
granskning af
manufaktur-
disfontfondens
räkenskaper.

Maj:t i underdånighet göra anmälan, än äfwen före den 15 Juni hwarje år till Kongl. Maj:t inkomma med berättelsen angående manufaktur-diskontfondens förvaltning under nästföregående år; samt att de revisorer, som Kongl. Maj:t hwarje gång, efter det Kommers-Kollegium gjort anmälan om räkningskapernas emottagande, förordnar att verkställa förberedande granskning af desamma, äfwen som angående fondens förvaltning under det år, de afse, böra fullgöra berörda uppdrag så tidigt, att berättelsen derom warder till Kongl. Maj:t inlemnad före den 15 Augusti hwarje år.

Förändrad beräkning af wärdet utaf den utförel från och införel till riket, som verkställes med Swenska fartyg.

Uppå derom af Kommers-Kollegium gjord hemställan har Kongl. Maj:t under den 12 sifflidne Juli, med ändring af den i nådiga brefwet den 10 November 1832 gifna föreskrift rörande beräkningen af wärdet utaf waror, som med Swenska fartyg från riket utföras och dit införas, förordnat att detta wärde skall beräknas enligt samma grund, som i sagda nådiga bref är anbefalld att följas wid uppfattning af wärdet utaf de med främmande fartyg från riket utförda och dit införda waror.

Redowisning för användande af den stapelstäderna tillkommande tolagsersättning.

I anledning af Riksdagens framställning rörande redowisning för användandet af den rikets stapelstäder tillkommande tolagsersättning har Kongl. Maj:t, under den 26 Januari sifflidet år, med ändring af stadgandet i nådiga brefwet den 1 Oktober 1851 och Kommers-Kollegii derpå grundade cirkulär af den 28 i samma månad, i nåder förordnat, att Öfwerståthållare-Embetet i Stockholm och Magistraten i hwarje annan stapelstad, hwilken fått sig i stället för tolag bewiljad rättighet att uppbära anslag af tullmedlen, skola hwarje år inom wif tid till Kommers-Kollegium insända behörigen granskade och styrkta utdrag af stadens räkenskaper rörande beloppet och användandet af staden under nästföregångna året till slutna tolagsersättningsmedel, samt att det skall åligga bemälda

Kollegium att i den årliga berättelsen angående inrikes sjöfarten och handeln intaga sammandrag af berörda uppgifter om tolagserfättningsmedlen.

Under år 1872 har Sverige deltagit uti: Nordiska industri- och konstutställningen i Köpenhamn; Polytekniska utställningen i Moskva, samt Industri- och konstutställningen i London, hvarjehanda utställningar, hvilken sednare utställning affett bomulls- och pappers-industrien, konstföremål, musikaliska instrumenter, boktryckerialster med flera föremål.

Utom de författningar, som här ofwan blifwit särskildt omnämnde, har Kongl. Maj:t under året utfärdat: den 16 Februari Kungörelse om förändrad lydelse af andra momentet i Kongl. Kungörelsen den 12 Maj 1865 angående villkoren för anställning i statens civila tjänstebefattningar; den 17 Maj Kungörelse angående förändrad lydelse af § 6 i Förordningen om landsting den 21 Mars 1862; den 24 i samma månad Förordning angående förändrad lydelse af § 31 i stadgan om skiftesverket i riket af den 9 November 1866; den 12 Juli Kungörelse, dels angående godtgörelse till lapplänsmän för biträde åt kronans uppbördsmän wid indrifning af oliquiderade uppbördsmedel, dels och angående ändringar i Kongl. Maj:t's den 4 Oktober 1870 fastställda förnyade reglemente för allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet; den 24 Augusti förnyadt nådigt Reglemente för Skånska brandförsäkringsinrättningen; den 27 September Kungörelse om ändringar och tillägg i Förordningen den 10 November 1855 angående expeditionslöser; samma dag förnyadt nådigt Reglemente för stadernas allmänna brandstodsbolag; samt den 25 Oktober ny Mäklareordning.

Norrköpings
stads utträ-
dande ur
Östergötlands
läns lands-
tingsområde.

I anledning af gjord anmälan och sedan chefen för Statistiska centralbyrån blifwit i ämnet hörd, har Kongl. Maj:t under den 14 Juni sifflidet år, enär, enligt den i staden Norrköping för samma år upprättade, utan anmärkning i behörig ordning gransfadt mantalslängd, jemförd med hvad ofwanbemälde chef anført, nämnde stad måste antagas hafwa mera än 25,000 innewånare, funnit godt, jemlikt § 1 i Förordningen om landsting den 21 Mars 1862, i nåder förklara ej mindre stadgandet i äberopade §, att landstinget i hwarje län skall vara sammanfatt af ombud från länets såwål härad eller tingslag som och städer, än äfwen hvad mera i samma Förordning förefriswes, icke vidare ega tillämpning i staden Norrköping.

Statens
jernvägs-
byggnader.

Jemte det å Östra stambanan wägsträckan mellan Norrköping och Linköping, 4 mil 12,247 fot i längd, fullbordats och den 16 sifflidne Oktobar för allmän trafik upplåtits, hafwa arbetena å sträckan mellan Linköping och Mjölby bedrifwits med den fortgång att å denna, 3 mil långa del af banan terrasseringsarbetena blifwit utförda å 2½ mil samt beläggning med skenor och ballastning werkstälts å 1 mil i längd från Linköping till närheten af Wankeberg.

Å Norra stambanan hafwa arbetena blifwit utsträckta från Sala fram till Krylbo wid Dalefwen; hwarjemte terrasseringsarbetena i det närmaste fullbordats å eu längd af 6 mil 27,000 fot från Upsala förbi Sala till Broddbo, samt en sträcka af 2½ mil från Upsala såsom utgångspunkt blifwit belagd med skenor och ballastad.

Sedan å Nordwestra stambanan såwål terrasseringsarbetena som öfwerbyggnaden å utgreningsbanan förbi Kils station till Fryksta wid fjödra ändan af Frykarnes wattendrag fullbordats, blef denna 11,780 fot

långa tidobana i medlet af sifflidne Juni månad för allmän trafik upplåten.

Med anledning af Riksdagens den 10 Maj 1872 afslåta skrifvelse angående bewiljadt statsbidrag till pensionering af tjänstepersonalen wid statens jernwägstrafik och till enke- och pupillkasfa för nämnde personals efterlemnade enkor och barn, har Kongl. Maj:t, sedan Styrelsen för nämnda trafik afgifwit förslag i ämnet, under den 6 sifflidne September låtit utfärda särskilda nådiga reglementen, dels för statens jernwägstrafiks pensionsinrättning och dels för statens jernwägstrafiks enke- och pupillkasfa.

Statens
jernwägstrafik.

Efter tillkomsten under år 1872 af bandelen Norrköping—Einköping utgöra nu Statens trafikerade jernvägar ett sammanhängande nät af 115,4 mil.

Rörelsen å stambanorna har wisat en betydlig tillväxt, så att 1872 års trafikinkomster med omkring 1,400,000 R:dr öfverstigit dem för år 1871.

Bland de med allmänna medel understödda wäg- och wattenbygg- nadsarbeten, som under år 1872 fullbordats, äro följande de wigtigaste, nemligen:

Allmänna
wäg- och
wattenbygg-
nadsarbeten.

Wäganläggningar:

mellan Bjurholm öfwer Fredrika och Asele samt vidare derifrån till Wilhelmina i Westerbottens län;

från Fulu elf till Gräshedens nybygge samt derifrån till riksgränsen i Transtrands socken af Kopparbergs län; och

mellan Uttersbergs jernwägsstation och Hägernäs bruk i Westmanlands län.

Vägomläggningar:

mellan Gumboda och Grimsmarks gästgifswaregårdar i Westerbottens län;

mellan Åsersund och Vretstorp i Örebro län;

mellan Slättne gästgifswaregård och Höljes by i Wermlands län; af den s. k. Strandavägen mellan Syserum och Tshult samt vidare derifrån till Misterhult i Calmar län;

mellan Gnesta och Åspa gästgifswaregårdar i Södermanlands län; och förbi Korsliden i Blekinge län.

Myrtdikningar:

inom Böhle och Westertegs byar i Umeå socken af Westerbottens län; och

inom Gräsmarks socken af Kopparbergs län.

Sänknings:

af Tidaåns flodwatten i Skaraborgs län;

af Fäbo sjön i Dsiwansjö socken af Gefleborgs län;

af Bjerns och Korsby elfwar i Nordmarks härad af Wermlands län; och

af Vängebro mossen på Vland.

Farleder och hamnar:

farled innansför Hjertön i Göteborgs och Bohus län; samt

hamn wid Bolmstad, på sjön Bolmens östra strand i Kronobergs län.

Under år 1872 har concessjonen bewiljats för följande jernvägsanläggningar, nemligen:

- 1) mellan Hjo och Stenstorps station;
- 2) mellan Mariestad och Moholms station;

- 3) mellan Sundswall och Torpshammar;
  - 4) mellan Norbergs grufvefält och Krylbo station;
  - 5) mellan Upsala och Gefle;
- för hwilka anläggningar försträckning af allmänna medel bewiljats;
- 6) mellan Pålshoda och Finspång;
  - 7) mellan Carlshamn och Wieslanda;
  - 8) mellan Ulricehamn och Wartofta;
  - 9) mellan Sölvesborg och Christianstad;
  - 10) mellan Stockholm samt Köping och Engelsberg;
  - 11) mellan Calmar och Emmaboda;
  - 12) mellan Westra stambanan och Nynäs hamn;
  - 13) mellan Halmstad och Torup;
  - 14) mellan Helsingborg och Göteborg;
  - 15) mellan Warberg och Borås;
  - 16) mellan Lidköping och Stenstorps station öfwer Skara;
  - 17) mellan Nyköping och Mölbo station;
  - 18) mellan Helsingborg och Hesholms station;
  - 19) mellan Flens station öfwer Esfilstuna till Walsfogs station å banan Arboga—Köping med utgrening öfwer Dwidfund till Stockholm—Köpings jernväg, i närheten af Kolbäck;
  - 20) mellan Flens station och Nyköping med fortsättning till Drelöfund;
  - 21) mellan Trelleborg och Lund;
  - 22) mellan Wattjams station å Sundswall—Torpshammars jernväg och Ejunga elf; och
  - 23) mellan Degerfors station och Otterbäckens hamn wi Wenern.
- Enligt inkomna upplysningar hafwa de under 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13 och 18 omnämnda jernvägsanläggningar blifwit
- Bih. till Riksb. Prot. 1873. 1:a Saml. 1:a Afb. 1

under år 1872 påbörjade. Samma år har den af Kongl. Maj:t under den 26 September 1871 koncessionerade jernvägsanläggning från Falun till Ludwika jemväl påbörjats; och har Bergslagernas jernvägsaktiebolag, bildadt i ändamål att tillwägabringa ej mindre nyfnämnda jernvägslinea än äfwen jernvägar från Ludwika eller annan tjenlig punkt å Fröwi—Ludwika-banan till Rihls station å Nordwestra stambanan och derifrån wester om Wenern till Göteborg m. m., enligt Kongl. Brefwet den 1 November 1872 i nåder förklarats berättigadt att af de tio millioner Riksdaler, 1871 års lagtima Riksdag ställt till Kongl. Maj:ts disposition för understödjande af enskilda jernvägsanläggningar, undfå en försträckning af fem millioner Riksdaler för anläggning af jernväg från Ludwika eller annan lämplig plats å Fröwi—Ludwika-banan till Rihl.

Aktiebolag. Kongl. Maj:t har under år 1872 meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 197 aktiebolag. Efter deras olika ändamål äro 11 jernvägsaktiebolag, 86 industri- och fabriksaktiebolag, 29 rederiaktiebolag, 10 magasin- och försäkringsaktiebolag, 7 handelsaktiebolag, 30 konsumtions- eller s. k. hushållningsföreningsaktiebolag samt 24 för hwarje-handa ändamål.

Liquid emellan Stats- och Riksgäldskontoret för år 1870. Rörande förhållandet med Statswerkets inkomster och utgifter må här meddelas, att en på grund af sednast afflutade rikshufwudbok eller den för år 1870 upprättade liquid emellan Statswerkets och Riksgäldskontoret öfwer nämnda års öfwerskott, besparingar och brister utwisar ett saldo Riksgäldskontoret till godo af 3,557,872 R:dr 45 öre, hwilket belopp o'c blifwit till Riksgäldskontoret levererad.

Förhållandet under åren 1871 och 1872. Enligt en i Statskontoret uppgjord, approximativ beräkning öfwer förhållandet för år 1871 kommer likaledes för nämnda år liquididen med

Riksgäldskontoret att sluta med ett saldo Riksgäldskontoret till godo, hwilket saldo beräknats till omkring 7,880,000 R:dr, deraf 7 millioner R:dr redan blifwit till Riksgäldskontoret levererade; Och då äfwen för år 1872 betydliga öfverskott å en del af Statswerkets inkomster antagligen uppstå, hwilka böra komma Riksgäldskontoret till godo, har i afräkning derå leverering till Riksgäldskontoret egt rum af till sammans 6,500,000 R:dr.

Jordeböfsarbetet i Kammar-Kollegium har under 1872 så fortffridit att oaktadt den derwid anställda personal varit under sednare hälften af året sysselsatt med granskningen af de från Länsstyrelserna inkomna förteckningar öfwer de till följd af Kongl. Förordningen den 23 Juli 1869 till Statsverket indragna ränte- och tionde-anslag, likwäl twänne jordeböcker, nemligen de för Blekinge och Kronobergs län, blifwit under året fastställda, twänne, nemligen de för Christianstads och Gotlands län, fullständigt och twänne andra, nemligen de för Upsala och Norrbottens län, till en del granskade.

Jordeböfs-
arbetet i
Kammar-
Kollegium.

Med anledning af 1868 års Riksdags framställning om sammanförande af statens särskilda fonder till en gemensam förvaltning, har Kongl. Maj:t förordnat, att nio särskilda dittills under wård af Arméförvaltningen ställda fonder med ett kapitalbelopp af till sammans mer än 3 millioner R:dr skola öfwerlemnas till Statskontoret, för att derstädes enligt Kongl. Maj:ts föreskrifter förwaltas.

Fonders
flyttning.

De i sednaste Berättelsen omnämnda komitéer, dels för utgörande af förslag till Förordning om hwitbetssockertillwerkningssafgiften och dels för omarbetning af gällande mantalskrifningsförordning hafwa under

Komitéer.

1872 afflutat sina arbeten och inkommit med underdåniga betänkfanden, hwilka på Kongl. Maj:ts befallning blifwit till trycket befordrade.

Inseglings-
och klarerings-
rätt i Mölle
fiskläge.

För fiskeläget Mölle i Helsingborgs tullkammaredistrikt har medgifwits sådan inseglings- och lofnings- samt utklaringsrätt, som i 6 och 41 §§ af Tullstadgan omförmålas.

Tolags-
ersättning för
Gimbrishamn.

Sedan staden Gimbrishamn fullgjort de för tillgodonjutande af staden bewiljad stapelrätt föreskrifna wilkor, har wanlig tolagsersättning, motsvarande 5 procent af stadens årliga tulluppbörd, blifwit staden tillerkänd.

Nederlagsrätt
för
Gimbrishamn
och Luleå.

Derjemte har nederlagsrätt bewiljats samma stad äfwen som staden Luleå.

Undsättning
wid misbräkt.

De under 1872 i anseende till felflagen fförd anwisade undsättningsbelopp hafwa inalles utgjort endast 21,000 R:dr, som i räntefria lån bewiljats några orter i Upsala och Örebro län, hwilka fått sin gröda skadad af hagel.

Winter-
postföringen
emellan
Griflehemn
och Eckerö.

Rörande winterpostföringen emellan Griflehemn och Eckerö är med Ryksland öfwerenskommelse träffad, enligt hwilken denna postföring skall medelst ångbåt besörjas af Swenska postverket, med skyldighet för Finska postverket att till kostnaden här för årligen bidraga med 6,300 R:dr R:mt.

Sernwägs-
postföring.

Efter östra stambanans upplåtande för trafik emellan Norrköping och Linköping har postutwerlingen å nämnda bana, som förut besörjts medelst posttiljonskupé å linien Katrineholm—Norrköping, utsträckt äfwen

till Linköping; och har samtidigt dermed diligensposten emellan förnämnda två städer blifwit indragen. Äfwen å den nyöppnade jernvägen mellan Lindesberg och Nya Kopparberget har från och med nästlidna December månads ingång daglig postbefordring kommit till stånd.

Den postbefordring, som verkställes med skjuts, har blifwit ytterli- ^{Landsvägs-}
gare utwidgad genom inrättande af nya och utsträckning af förutvarande ^{poster.}
postlinier. Sålunda upprättade nya postlinier äro: Linköping—Weckholm,
Trosa—Terna, Ålfersund—Bretstorp, Köping—Uttersberg—Smedje-
backen, Stenstorp—Tidaholm, Malmö—Stanör, Björneborg—Wall,
Linköping—Ulrika, Norrtelje—Furusund, Borås—Warberg, Wissefjerda
—Wafmolösa, Torp—Ragunda, Mora—Wenjan, Östersund—Djfferdal,
Ransby—Höljes, Grangårde—Nås, Torsby—Dttebol, Hernösand—
Ekog—Sollesteå, Kisa—Gamleby, Stockholm—Ruggsätra—Norrtelje,
Ekfistuna—Sparreholm och Storå—Ramsberg. Å en del förutvarande
linier har deremot postföringen kunnat antingen alldeles indragas eller
ock inskränkas och förändras.

Postexpeditionerna i Funäsdalen, Furusund och Burgswik hafwa i ^{Förändringar}
anseende till orternas jemförelsewis obetydliga breswerling blifwit in- ^{med äldre}
dragna och i stället poststationer å nämnda platser öppnats; hvarjemte ^{postanstalter.}
förutvarande postexpeditionen i Baltad förflyttats till Tidaholm.

Nya poststationer hafwa öppnats i Weckholm inom Upsala län, i ^{Nya}
Ekfunda, Gistad, Horn, Ringhem, Ökna och Ulrika inom Östergötlands ^{poststationer.}
län, i Ålem och Öfwerum inom Calmar län, i Ekebro, Herrewads-
kloster (under Maj och Juni månader hwarje år), Killeberg och Baling-
löf inom Christianstads län, i Röstånga och Tecomatorp inom Malmö-

hus län, i Frölunda inom Elfsborgs län, i Fryksta, Ransby och Dsehol inom Wermlands län, i Gusjelby och Stora inom Örebro län, i Dfferdal och Wenjan inom Kopparbergs län, i Bergwik inom Gefleborgs län, i Husum, Frånö och Wikjö inom Wæster-Norrlands län samt i Selet inom Wæsterbottens län.

Indragna
poststationer.

Deremot hafwa poststationerna i Burjerud och Wingång blifwit indragna.

Post-
lagstiftningen

I postlagstiftningen hafwa under år 1872 flera wigtiga, till hufwudsaklig del på Riksdagens beslut grundade, förändringar blifwit widtagna, hwilka i allmänhet trädt i gällande kraft med innewarande års början.

Rörande wilkoren för tidningars och tidskrifterns postbefordran har utfärdats nådig Kungörelse, hwarigenom den till Riksgäldskontoret ingående s. k. tidningsstämplingsavgiften utbyttts mot en postkasans tillfallande afgift, hwilken för tidningar och tidskrifter, som med posten befordras, utgår efter wisfa med afseende å prenumerationspris, nummerantal och yttinnehåll fastställda grunder. I sammanhang härmed har ock det förutwarande postförwaltarearswudet för tidningars förskrifwande genom Postverket blifwit indraget.

Widare har förut gällande breswigtsatsberäkning, enligt hwilken icke mindre än 11 särskilda wigtsatser funnos för inrikes bref af till och med 50 orts wigt, blifwit genom en utfärdad Kungörelse sålunda förändrad att numera bref, som väger högst 4 ort, befordras mot enkelt porto, bref, hvars wigt öfwerstiger 4 men ej 25 ort, mot två enkla porton och bref, hvars wigt öfwerstiger 25 men ej 50 ort, mot tre enkla porton. Breswigtsatsernas antal har således inskränkts till endast tre, hwarjemte förklarats att försändelser, som wäga mer än 50 ort, skola behandlas såsom paket.

I samma Kungörelse har tillika afgiften för brefkort nedsatts till 10 öre och portot för s. k. småpaket, hwilkas wigt ej må öfwerstiga två skålpund, bestämts att utan afseende å affändet mellan afgångs- och adressorterna utgå med 30 öre, då paketets wigt icke öfwerstiger ett skålpund, och med 50 öre, då wigten öfwerstiger ett men icke två skålpund.

I sammanhang härmed har jemwäl för andra paket fastställt en förändrad taxering, grundad på det antal mil som paketet bör utan omwäg med posten befordras för att nå bestämmelseorten, derwid för den del af wägen, hwarest jernvägsbefordran är att tillgå, hwarje mil beräknas endast för en half mil.

För paket har derjemte fullständig frankeringsfrihet medgifwits, dock med skyldighet för affändaren att erlægga befordringsafgiften, dereft paketet icke blifwer af adressaten utlöft.

Genom en Kongl. Förordning angående postwerkets ansvarighet för försändelser, som till postbefordran aflemnats, hafwa nya förefrister blifwit stadgade rörande rekommendation af bref samt assurans såwäl af paket som af bref, hwarjemte postwerkets ersättningskyldighet för det ena eller andra slaget af nämnda försändelser äfwenjom för oassurerade paket, då de förkomma eller skadas, blifwit bestämd.

Widare hafwa nya eller förändrade bestämmelser blifwit af Kongl. Maj:t meddelade, bland annat, i afseende å beredande för affändare af tillfälle att erhålla intyg om en försändelses behöriga framkomst till adressaten eller om innehållet af skrifwelse eller handling, som warit i ett affändt bref eller paket innesluten, i afseende å wilkoren för utlemnande af ofrankerade lokalbref, i afseende å brefs eller paketers utdelande genom bresbärare och inrättande af s. k. expreszbefordran, i afseende å behandlingen af försändelser, som ej i ankomstorten funnat adressaten tillställas, i afseende å wigtsatsberäkningen för bandförsändelser samt

warupros och mönster, i afseende på upphörande af s. k. registrering af bref, i afseende på postförwaltares skyldighet att utan afgift meddela quitto å emottagna försändelser af wisja slag samt avis om ankomna dylika försändelser, i afseende på utfickning i lösaffska eller eljest af ankomna olika slags försändelser, i afseende på ansvarspåföljden för brefs inneslutande i paket, som till postbefordran aflemnas, och för misbruk af försbandsförsändning, samt i afseende på brefkorts användande äfwen för lokalkorrespondensen.

Postortlexikon för den inhem-
ska korrespon-
densen. Ett postortlexikon har med understöd af Postwerkets medel blifwit för den inländska brefverlingen utarbetadt.

Postångfarty-
get Polhem. För befrämjande af den expedition, som Professoren A. G. Norden-
skiöld företagit till Spetsbergens nordkust för undersökande af norra Polarbasinens beskaffenhet och för att om möjligt framgå till Nordpolen, har postångfartyget Polhem blifwit till begagnande wid expeditionen upplåtet.

Fastighet i
Norrköping
öfwertagen af
postverket. I sammanhang med indragning af ullmagasinet i Norrköping har afförordnats, att den dertill använda byggnad, hwaruti under de sednare åren nämnda stads postkontor och telegrafstation varit inrymda, må öfwertagas af Postverket mot en köpeskilling af 58,000 R:dr.

Nya posthuset
i Göteborg. Sedan den nya posthusbyggnaden i Göteborg blifwit färdig år 1871 har stadens postkontor under nästlidna år dit förflyttats.

Postförsändel-
jers antal. Antalet af postbefordrade försändelser uppgick år 1871 till 14,418,827 emot 13,360,440 under år 1870.

Under år 1871 requirerades genom Postverket tidningar till ett antal, som, om hwart kvartal för hwarje tidning räknas särskildt, utgjorde 260,086 exemplar. Sammanlagda prenumerationskostnaden för dessa tidningar, postförwaltarearfwodet deri inberäknadt, belöpte sig till 607,981 R:dr 93 öre.

Tidningar,
requirerade
genom Post-
verket.

Samma år befordrades med postdilgens 14,332 resande eller 446 mindre än året förut.

Personbefor-
dring.

Det elektriska telegrafnätet har blifwit utsträckt genom anläggning af nya linier från Söderköping till Waldemarswif, från Wernamo till Werisö, från Slite till Wisby, från Hwetlanda till Ekeshö, från Gunnebo jernwerk till Westerwif, från Gesle till Falun, från Grangärde till Smedjebacken samt från Bollnäs till Söderhamn, hwarjemte inrättats dels statstelegraffstationer i Waldemarswif, Storwif, Grangärde, Bollnäs, Hästholmen och DorpsHAMMAR, dels privattelegraffstationer i Wernamo, Slite, Gunnebo, Hwetlanda och Munkedal, dels ock en filialtelegraminlemningsbyrå i Riksdagens hus å Riddarholmen i Stockholm.

Utwidgning
af telegraf-
nätet.

Nya stationer.

De förra privattelegraffstationerna i Ronehamn och Smedjebacken hafwa förändrats till statsstationer och wisaretelegraffstationen å Wissta warf till wanlig privatstation.

Ytterligare ledningstrådar hafwa upplagts å linierna Stockholm—Söderhamn, Norrköping—Gamleby samt Klintehamn—Ronehamn hwarjemte en ny telegraffförbindelse med Norge äwägabragts genom uppläggande af en ledningstråd från Stockholm utester jernvägen öfwer Laxå och Carlstad till riksgränsen, hwilken ledningstråd å Norska sidan fortsatts till Christiania.

Ytterligare
ledningstrå-
dar.

Svensk-Norsk
kontrollstation
i Christiania.

I sammanhang härmed har den förut i Wenersborg utöfwade kontrollen öfver telegrafkorrespondensen emellan de Förenade Rikena öfverflyttats till Christiania, hwarest en gemensam Svensk-Norsk kontrollstation trädt i verksamhet den 11 fiftlidne November.

Kostnad för
telegrafbygg-
nadsarbeten.

Till telegrafbyggnadsarbeten under år 1872 har ett belopp af omkring 200,000 R:dr blifwit användt.

Telegrafver-
kets inkomster
och utgifter.

Telegrafverkets inkomster, som under 1871 öfverstego utgifterna med 162,364 R:dr 71 öre, synas, så widt nu dömas kan, komma att för år 1872 lemna ett ännu betydligare öfverskott.

Telegram-
antalet.

Telegrafkorrespondensen, som under 1871 uppgick till 662,673 telegrammer eller 10,9 procent mera än under 1870, har wisat sig wara i fortfarande betydlig tillväxt.

Telegraf-
nätets längd.

Sedan det Svenska telegrafnätet under 1872 utwidgats med 59,4 mil i linier och 171,6 mil i trådledningar, uppgår nu hela längden af de förra till 1,010,1 och af de sednare till 2,185,1 allt geografiska mil.

Antal statio-
ner.

Med inberäkning af privattelegrafstationerna utgör hela antalet af de under Telegrafstyrelsens inseende stående stationerna 143, hwaraf 134 äro elektriska och 9 optiska.

Koncessjon på
nedläggning
af en kabel
emellan Göte-
borg samt dels
Sutland och
dels England.

På ansökan af Stora Nordiska Telegrafbolaget har Kongl. Maj:t för tiden till den 11 Juni 1899 bewiljat nämnde bolag koncessjon på nedläggning af en telegrafkabel från Svenska kusten i närheten af Göteborg samt dels till Newcastle och dels till Fredericia på Sutland för

omedelbar anslutning der till en direkt Dansk-Fransk telegraf-förbindelse; börande denna kabel, der ej oförutsedda hinder möta, wara nedlagd och upplåten för korrespondensen före den 1 Augusti innewarande år.

Till följd af de wid telegrafkonferensen i Rom år 1872 widtagna, ^{Nytt telegraf-} af Kongl. Maj:t för Sveriges del gillade, förändringar i gällande in- ^{reglemente.} ternationella telegrafkonvention har ett nytt Reglemente för elektriska telegrafbefordringen i Riket blifwit utfärdadt och den 1 nästlidne Juli börjat tillämpas.

I den under 1872 anordnade internationella polytekniska utställ- ^{Deltagande i} ningen i Moskwa har Swenska Telegrafverket deltagit med en sändning ^{polytekniska} af åtskilliga härstädes brukliga telegrafeffekter, hwilken sändning med ^{utställningen} Kongl. Maj:ts begifwande blifwit såsom gåfwa öfwerlemuad åt Kejsersliga ^{i Moskwa.} Ryska telegraf-förvaltningen, för att uppställas i det telegrafiska museum, som af bemälda förvaltning kommer att bildas.

För 43 färskilda skogar dels kronoparker, dels allmänningar samt ^{Fastställda} bofställs- och kungsgårdsskogar af en areal å tillfammans 237,200 qwa- ^{skogshushåll-} drat-ref hafwa hushållningsplaner blifwit under året fastställda. ^{ningsplaner.}

Till hämmande af skogsåwerkningarne i de norra länen hafwa fyra ^{Åtgärder emot} extra jägmästare och ett betydligt antal extra bewakare warit derstädes, ^{skogsåwerk-} företrädeswis i Norr- och Westerbottens län, anställda och har kostnaden ^{i Norrland.} för deras aflöning uppgått till något öfwer 26,000 R:dr.

Sedan i anledning af en utaf Riksdagen gjord framställning om ^{Pröfning af} widtagande af sådana åtgärder, att de om jord, skogar och stocfångst ^{privilegier å} ^{stocfångst} ^{m. m.}

till fågverken inom Norrbottens län utfärdade privilegier blefwe till sin gällande kraft pröfwade, utredning rörande omförmälda privilegier såväl i Norrbottens som Westerbottens län blifwit i Kammar-Kollegium verkställd och jemwäl den Norrländska Skogs-komitéen afgifwit i ämnet inforbradt utlåtande, har Kongl. Maj:t wid ärendets föredragning funnit den af Riksdagen ifrågasatta pröfning af privilegierna icke böra omedelbart hos Kongl. Maj:t ega rum, men att det skulle wara lämpligt, om de i Kammar-Kollegii och Skogs-komitéens utlåtanden i afseende å berörda privilegier gjorda hemställanden och förslag blefwe tagna under öfwerwägande wid de i orterna förefallande afwittrings- och dylika förrättningar, der privilegiernas utsträckning och fortfarande bestånd kunde komma i fråga; och hafwa till följd häraf nämnda utlåtanden blifwit på Kongl. Maj:ts befallning till trycket befordrade och i erforderligt antal exemplar öfwerfända till wederbörande Länsstyrelser, för att genom deras försorg utdelas till de personer, som wid nyhberörda förrättningar kunde hafwa att såsom kronombud bewaka kronans rätt och bästa, samt tjena dem till ledning och upplysning i afseende å den talan, de i sådan egenfkap hade att föra.

Uttwidgadt
förbud mot
nybyggesan-
läggningar.

Sedan Kongl. Maj:t år 1867, i sammanhang med förordnande om provisionellt bestämmande af en gränslinie emellan den egentliga fjällbygden och den till odling tjenliga delen af Norr- och Westerbottens läns lappmarker, föreskrifwit att anläggning af nybyggen öfwanför denna gränslinie tillswidare icke finge bewiljas, har under nästlidna år berörda föreskrift blifwit utsträckt att gälla äfwen för den del af de nämnda båda länen lappmarker, som är belägen nedanför omförmälda gränslinie.

Nya skogs-
statsbefattin-
gar.

Till följd af sednaste Riksdags bifall Kongl. Maj:ts derom gjorda förslag, hafwa i de Norrländska länen ytterligare en skogsinspektörs-, två jägmästare- och sju kronojägarebefattningar blifwit inrättade.

Derjemte och sedan Riksdagen bewiljat dertill erforderliga anslag hafwa inom Skogsstyrelsen inrättats en Registrators- och Aktuarie- samt en Revisorstjenst, och nödiga bestämmelser i afseende å berörda tjensters tillsättande, äligganden o. s. w. blifwit stadgade.

Widare hafwa närmare föreskrifter blifwit meddelade dels angående kronojägares behörighet att, med rätt till beslagarearswode, verkställa beslag och under wisfa wilkor på eget ansvar anställa åtal af skogs-
Kronojägares behörighet att verkställa beslag af åverkad wirt.
 åverknigar, dels i fråga om tillgodogörande af kronan tillhöriga wrakefar.
Tillgodogörande af wrakefar.

För Kronobergs län har jagt efter rådjur blifwit förbjuden under åren 1872—1876.
Förbud mot rådjursjagt i Kronobergs län.

Med afseende å den wigt och betydighet statens skogsförvaltning numera erhållit hafwa Skogsstyrelsens årsberättelser förklarats böra in-
Skogsstyrelsens årsberättelser.
 tagas i den samling af dylika berättelser, som utgöra **Sveriges officiella Statistik**; och har dermed ffett början med Skogsstyrelsens berättelse för år 1870.

Sedan, i följd af 1871 års Riksdags på Kongl. Maj:ts förslag fattade beslut om upphörande af kronans magasin- och bagerirörelse i landsorterna, de dertill använda, kronan tillhöriga magasin- och bageri-
Disposition af kronans magasin- och bagerilägenheter i landsorterna.
 lägenheter blifwit för sitt förra ändamål obehöfliga, har Kongl. Maj:t under nästlidna år, enligt det af Riksdagen lemnade bemyndigande, förordnat att bland berörda lägenheter elfwa med ett uppskattningswärde af tillfammans 105,994 R:dr, nemligen kronomagasinerna i Norrköping, Malmö, Norrtelje, Borgholm, Ystad, Carlsten, Carlstad, Westerås, Sallun, Umeå och Euleå skola försäljas, hwaremot femton komma att för

Fångwårdens och Arméens behof eller eljest för kronans räkning bibehållas och i afseende å ett magasin definitivt beslut ännu ej blifwit fattadt.

Kronobageriet i Stockholm ställes under Arméförmållningen. I sammanhang härmed har förefrist jemwål blifwit meddelad, att kronans ännu bibehållna magasin- och bagerirörelse i Stockholm, hwilken hittills stått under inseeende af Statskontoret, skall derifrån skiljas och ställas under Arméförvaltningen.

Försäljning af en kronolägenhet och inköp af Wisby f. d. kronokalkugn. Widare har i följd af sednaste Riksdags, på förslag af Kongl. Maj:t, fattade beslut befallning utfärdats dels om försäljning af den kronan tillhöriga lägenheten Hushagen i Kopparbergs län och dels om inköp för kronans räkning af Wisby f. d. kronokalkugn.

Disposition af kronoegendomar i Stockholm. Af kronans egendomar i hufwudstaden har det s. k. Gamla Bankohuset, som disponerats af Ternwägstrafikstyrelsen men icke vidare för densamma behöfwes, blifwit upplåtet till embetslokal samt bibliotek och arkiv för Statistiska Centralbyrån, hwarjemte s. d. Justitie-statsministersbofästet anwisats såsom lokal för ett hufwudsakligen för statens behof afsedt litografiskt tryckeri.

Konvention om ett för de tre Nordiska Rikena gemensamt på guldgrundadt myntsystem. Sedan det under nästlidne sommar i Köpenhamn hållna tredje Skandinaviska national-ekonomiska mötet uttalat sig för tillwägabrin- gande af ett på guld grundadt, för Sverige, Norge och Danmark gemensamt myntsystem, har, på gifwen anledning af Kongl. Danska Regeringen, en komité af Swenska, Norska och Danska ledamöter varit tillsatt och utarbetat förslag till en öfwerenskommelse i ämnet; och hafwa derefter på grund af detta förslag underhandlingar blifwit emellan ombud för de tre Rikena förda här i Stockholm och ledt till afflutande af

en myntkonvention under förbehåll af wederbörande nationalrepresentationers samtycke.

Från såwål Danmark som Mecklenburg hafwa framställningar blifwit gjorda om förfärdigande af skiljemynt för deras räkning wid härwarande myntwerk, hwilka framställningar likwål, i anseende dertill att myntverket varit fullt upptaget af beställningar för Riksbankens räkning, för närwarande icke kunnat bifallas.

Utländska
beställningar
wid härwarande
myntwerk.

Enligt den öfwerfigt af hypotheksinrättningarnes ställning wid 1871 års flut, som i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från Allmänna hypotheksbanken och de särskilda hypotheksföreningarne, utgjorde summan af de amorteringslån, hypotheksföreningarne då upptagit, efter afräkning af hwad derå amorterats, i rundt tal 182,858,000 R:dr, eller 10,171,000 R:dr mera än wid slutet af år 1870. Af berörda summa tillhörde 77,315,000 R:dr lån, som direkt upptagits af hypotheksföreningarne och 105,543,000 R:dr lån, som negocierats genom Allmänna hypotheksbanken.

Hypotheksbanken och
Hypotheksföreningarne.

Nämnde banks obligationsfulld utgjorde wid 1871 års utgång 113,041,666 R:dr 59 öre. Af desß femprocentsobligationer har under 1872 försåltts ett belopp af 8,667,500 R:dr. Priset å desßa obligationer, som wid årets början utgjorde 100 procent, har sedermera höjts den 29 Januari till 100¹/₂ procent, den 20 Februari till 101 procent och den 4 Mars till 101¹/₄ procent, hwilket pris ännu är det gällande.

En ny serie obligationer, löpande med fyra procent ränta, som halfårswis betalas, har under året upplagts å ett belopp af 20 millioner R:dr, hwarå amorteringen börjar redan med första året. Af desßa fyra-procentsobligationer har försåltts 7,858,900 R:dr till ett pris, som wid

förfäljningens öppnande den 28 Februari bestämdes till 86 procent, men sedermera stigit, den 4 Mars till 87 procent, den 19 Mars till 87 $\frac{1}{2}$ procent och den 10 Juli till 88 procent, efter hwilket pris obligationerna ännu förfäljas.

Hypothekskas-
san för Swe-
riges städer.

Allmänna hypothekskassan för Sveriges städer, hwars obligations-
skuld wid 1871 års utgång utgjorde 1,675,300 R:dr, har under 1872
ytterligare förfält obligationer till ett belopp af 1,377,600 R:dr. Priset
å desja obligationer, hwilka löpa med fem procent ränta, utgjorde wid
årets början 99 procent och har sedermera höjts den 2 September till 99 $\frac{1}{4}$
procent, den 19 Oktober till 99 $\frac{3}{4}$ procent och den 2 December till 100
procent, hwilket pris ännu gällde wid årets slut.

Stockholms
Inrednings-
garantiaktie-
bolag.

En annan äfwen för fastighetskrediten affedd inrättning, som lemnat
betydliga bidrag till den inhemfka obligationsrörelsen, är Stockholms In-
redningsgaranti-aktiebolag. Detta bolag, som wid 1871 års slut förfält
obligationer till ett sammanräknadt belopp af 3,328,100 R:dr, har under
1872 ytterligare fält 3,534,700 R:dr. Desja obligationer, som gå med
5 procent ränta, hafwa betingat ett pris wid årets början af 99 $\frac{1}{2}$ procent
och från den 12 Juli af 100 procent.

Bankerna.

Antalet af sedelutgifwande banker har icke under 1872 undergått
någon förändring. Af filialbankerna återstå numera endast Hudikswalls,
Skaraborgs och Sundswalls, sedan de i Carlskrona, Gefle, Piteå och
Öfkarshamn under 1872 upphört. För twänne nya banker utan sedel-
utgifningsrätt hafwa bolagsreglor under året blifwit fastställda, nemligen
"Aktiebolaget Gefle bank" och "Aktiebolaget Blekinge bank".

Riksbankens s. f. metalliska kassa utgjorde den 30 September 1872 i rundt tal 20,279,000 R:dr. Om wid jemförelse med förhållandet samma dag år 1871 afseende fästes å den förändring i beräkningen af nämnda kassa, som af sednaste Riksdag beslöts, så finnes motsvarande siffra för år 1871 wara 13,893,000 R:dr.

Metallisk kassa
och utländska
weklar.

Riksbankens tillgångar på utrikes orter samt behållning i uppköpta, icke förfallna weklar på utländska handelsplatser utgjorde den 30 September 1872 ett belopp af 13,628,000 R:dr emot 13,614,000 R:dr år 1871.

Åtskilliga bland de enskilda bankinrättningarna ega enahanda slags tillgångar till ganska betydliga belopp, men de uppgifter, som af bankerna lemnas, meddela färskilld upplysning endast om beloppet af dem tillhöriga köpta och icke förfallna weklar. Detta belopp war 13,525,400 R:dr den 30 September 1872 och 8,586,000 R:dr wid samma tid år 1871.

Sammanfattas ställningen den 30 sifflidne September uti samtliga bankinrättningar, rörande hvilka uppgifter offentliggöras, nemligen Riks- banken, enskilda bankerna, filialbankerna, Skandinaviska kreditaktiebolaget samt aktiebolaget Stockholms handelsbank, så wisar sig, jemfördt med förhållandet samma dag år 1871: på upp- och affrisningsräkning en ökning från 25,955,200 till 38,169,200 R:dr eller med 12,214,000 R:dr samt på depositionsräkning en ökning från 71,087,100 till 94,904,900 R:dr eller med 23,817,800 R:dr. Beloppet af diskonterade inrikes weklar har från 49,889,700 R:dr den 30 September 1871 stigit till 67,190,800 R:dr samma dag år 1872 och således öfats med 17,301,100 R:dr. Derjemte hafwa utestående lån, hvilka den 30 September 1871 utgjorde 60,597,500 R:dr, till samma dag 1872 öfats med 4,794,000 R:dr och uppgingo således siftnämnda dag till 65,391,500 R:dr. Å

Bankernas
upplånings-
och utlånings-
rörelse.

kassakreditiv utestod den 30 September 1872 ett belopp af 43,616,400 R:dr eller 4,101,700 R:dr mera än samma dag år 1871, då det motsvarande beloppet utgjorde 39,514,700 R:dr. De uti bankerna insatta medlen hafwa således under det ifrågavarande året öfats med 36,031,800 R:dr, under det de af bankerna meddelade försträckningar öfats med 26,196,800 R:dr.

Utelöpande
bankförlar.

Af utelöpande bankförlar har beloppet från 75,323,900 R:dr den 30 September 1871 stigit till 93,464,900 R:dr den 30 September 1872, hwilket innebär en tillväxt på ett år af 18,141,000 R:dr och på två år af 27,698,300 R:dr.

Religions-
wården i all-
mänhet.

Religionswården inom Swenska kyrkan har med oafbruten werksamhet fortgått, waktadt den i allmänhet fortfarande prestbristen flerstädes varit ganska tryckande. I ett och annat stift har denna lifwäl minskats.

Missions-
wäsendet.

Angående Swenska kyrkans missionswerksamhet äro betänkande och förslag afgifna af de för ändamålet förordnade kommitterade, och samtliga Eklesiastiska Konfistorier hafwa fått sig anbefaldt att inkomma med utlåtanden öfwer förslaget, hwilket blifwit till trycket befordradt.

Bibelsöfwer-
sättningen.

Swenska Bibelformissionen, som, enligt Kyrkomötets hemställan, undfått befallning att omarbete sin prof-öfwersättning af Nya Testamentet, har afslutat detta arbete, hwilket ofördröjligen kommer att genom trycket allmängöras.

Förslag till
ny
Katekes

Den kommitté, som med anledning af Kyrkomötets underdåniga skrifwelse den 1 Oktober 1868 erhållit uppdrag att utarbete en ny Katekes,

har inkommit med betänkande och förslag i ämnet, hvilka blifwit från trycket utgifna. Kongl. Maj:t har anbefalt de Ecclesiastiska Konfistorierna att, sedan wederbörande presterfkap kontraktswis äfvensom lärarne i Kristendomsfunskap wid Folkskolelärare-seminarierna blifwit hörda, afgifwa utlåtanden öfwer nämnda förslag, och de Teologiska Fakulteterna wid universiteteten hafwa jemväl fått befallning att deröfwer sig utlåta, hvarjemte Kongl. Maj:t förordnat, att arbetet skall genom bokhandeln hållas allmänheten till handa, med rättighet för en hwar, som önskade, att till kommitténs ordförande insända skriftliga yttranden öfwer förslaget.

På anledning af Kyrkomötets framställning angående revision af Psalmboken. 1819 års Psalmbok, har Kongl. Maj:t uppdragit åt Domprosten i Upsala Doktor C. A. Torén att tillse, i hvilka delar Psalmboken bör förändras, samt utarbета och afgifwa förslag till grunder för den blifwande revisionen.

Uppå derom gjord framställning har Kongl. Maj:t medgifwit, att till understöd för den så kallade Skandinaviska Sjömanskyrkan i Antwerpen, hvilken är afsedd äfwen för Swenskt sjöfolk, en kollekt må i rikets kyrkor upptagas. Understöd för trosförwandter i främmande land.

Till uppförande af tolf nya kyrkor, till ombyggnad och utwidgning af tre, till tornbyggnad å två, samt till orgelwerk, orgelfagader, läktare, altaren och predikstolar m. m. i tjugufyra kyrkor hafwa föreslagna ritningar blifwit af Kongl. Maj:t gillade och fastställda. Öppna bref om tillåtelse att genom kollekt och stambok insamla bidrag till kyrkobyggnaders bekostande har Kongl. Maj:t utfärdat för fyra församlingar. Kyrkobyggnader.

Till iståndfättande af Wåmbs för dess ålderdomliga arkitektur märkvärdiga kyrka i Westergötland har, efter wederbörandes hörande, understöd af allmänna medel bewiljats.

Presterskapets
och kyrkoför-
tjentes löne-
förmåner.

Åf de genom wederbörande Nämnder enligt Förordningen den 11 Juli 1862 uppgjorda förslag till ordnande af presterskapets löneinkomster föredrogos under sifflidet år inför Kongl. Maj:t 99, utaf hwilka 9 återförwifades till ny behandling af Nämnderna och 90 stadfästes, nemligen: inom Stockholms län 2, Upsala 2, Södermanlands 1, Östergötlands 2, Kronobergs 6, Kalmar 1, Blekinge 3, Kristianstads 17, Malmöhus 8, Hallands 8, Göteborgs och Bohus 5, Skaraborgs 2, Wermlands 4, Örebro 2, Westmanlands 3, Wester-Norrlands 6, Semtlands 6, Westerbottens 8 och Norrbottens 4. Wid 1872 års utgång woro tillsammans 1,234 sådana ärenden slutligen afgjorda, och de återstående, till antalet omkring 60, beroende på åtgärd af wederbörande Nämnder, embetsmyndigheter eller menigheter, med undantag af några få, hwilka woro under beredning till föredragning inför Kongl. Maj:t. Inom Upsala, Östergötlands, Södermanlands, Sönköpings, Gotlands, Kalmar, Skaraborgs, Gefleborgs, Westerbottens och Norrbottens län är regleringen nu fullständig afslutad.

Sedan Kyrkomötet i underdånig skrifwelse den 24 September 1868 anhållit, att de allmänna stadgandena för ordnande af presterskapets löneinkomster måtte i tillämpliga delar warda gällande för Stockholms territoriela församlingar, har Kongl. Maj:t, efter wederbörandes hörande, under den 1 November 1872 utfärdat färfild författning angående ordnandet af presterskapets i nämnda församlingar aflöning.

Efter det att Riksdagen, i enlighet med Kongl. Maj:ts nådiga proposition, bewiljat jemwäl för år 1872 ett anslag af 10,000 riksdaler, att till förbättring af de swagast lönade komministrars, kapellpredikanter^e samt pastorats- och socken=adjunkters lönewilkor utaf Kongl. Maj:t disponeras efter de grunder, som warit bestämda för användandet af de förut till samma ändamål anwisade medel, och Domkapitlen på nådig befallning afgifwit förslag angående de lönetillskott, hwilka ansetts wara till de oundgängligaste behofwens fyllande erforderliga, har nämnda anslag, som jemte behållningar från föregående åren befunnits kunna för 1872 medgifwa de swagaste lönernas uppbringande till omkring 780 riksdaler, blifwit i förhållande härefter af Kongl. Maj:t utdeladt.

Med anledning af Riksdagens framställning om ändring i gällande föreskrifter angående klokares aflöning har Kongl. Maj:t anbefalt Kammar=Collegium att efter wederbörandes hörande afgifwa utlåtande i ämnet.

I sammanhang med ordnandet af presterkapets lönesförmåner hafwa regleringsnämnderna förehaft till behandling åtskilliga förslag om delning af pastorat, hwilkas storlek ansetts hinderlig för själawårdens ändamåls= enliga handhafwande. Wid nådig pröfning af de frågor i detta hän= seende, hwilka under nästlidet år hos Kongl. Maj:t förekommit, har sådan åtgärd beslutits i afseende på fem pastorat, ett inom hwartera af Östergötlands, Wester=Norrlands och Semtlands län samt två inom Wermlands. Deputom har Kongl. Maj:t, på Nämndernas förslag, funnit godt att, jemwäl i sammanhang med beslutad reglering af den prester=liga aflöningen inom wederbörande pastorat, förordna om inrättande af tio nya komministraturer och tre nya kapellpredikantsbefattningar, om

Presterliga
lågaheters⁸
delning
m. m.

indragning af elfwa komministerstjenster, samt om några hemmans förläggande från ett till annat kyrkosamhälle.

Presterkapets
enke- och pu-
pillkasja.

Sedan Presteståndet med underdånig skrifwelse den 12 December 1863 ingifwit förslag till reglemente för Swenska presterkapets enke- och pupillkasja, och samtliga Domkapitlen, Stockholms stads Consistorium, Hof-Consistorium samt Direktionen för Stockholms stads underwisningswerk inkommit med utlåtanden, har Kongl. Maj:t uppdragit åt försilde kommitterade att afgifwa det utlåtande och ytterligare förslag i ämnet, hwartill nämnda förslag må föranleda, samt derwid tillse, bland annat, huruvida pensionsanstalten kunde sålunda ordnas, att så wäl extra nådår som ock det presterkapets enkor och barn tillkommande ordinarie eller så kallade privilegii-nådåret måtte kunna upphöra.

Universtiteten.

Under den 25 sifflidne Oktober har Kongl. Maj:t, med bifall till ett af Akademiska Konsistorierna och Kanslersembetet för båda universitetet förordadt förslag rörande inskränkning af de skriftliga profwen i examina till rättegångswerken och till Kongl. Maj:ts Kansli, funnit godt stadga en förändrad lydelse af wisfa §§ i Förordningen den 9 Oktober 1863 angående embetsexamina.

Uppå wederbörandes förslag har ny utgiftsstat för universitetet i Upsala blifwit af Kongl. Maj:t faststald, att tjena till esterrättelse från den 1 Januari 1873.

Elementarlä-
rowerfen och
pedagogierna.

Antalet lärjungar wid statens elementarlärowerk och pedagogier utgjorde wid början af sifflörslutna hösttermin 12,356.

Under år 1872 hafwa 591 ynglingar afslagt godkänd maturitets-examen wid elementarläroverken.

Den af Kongl. Maj:t förordnade kommitté för revision af gällande läroverksstadga och de sårskilda, tid efter annan meddelade föreskrifter rörande denna stadgas tillämpning har den 23 sistlidne Juli afgifwit underdånigt betänkande och förslag, som blifwit befordradt till trycket och utdeladt till ledamöter af Riksdagens båda Kamrar m. fl.

§ Cirkulärbref den 12 Juli 1872 har Kongl. Maj:t fastställt wiså grunder för beräkning af arswoden åt vikarier och extra lärare wid rikets elementarläroverk och pedagogier.

Sedan Kuratorerna öfwer Kongl. och Hwitfeldtska Stipendii-inrättningen underdånigt anmält, att under den tid, som förslutit sedan genom Kongl. Brefsret den 5 Januari 1780 föreskrifter lemnats om användandet af inrättningens inkomster och fördelningen af stipendierna, desåa inkomster wunnit en sådan tillökning, att nämnda föreskrifter, hwilka fortfarande tjenade till esterrättelse, nu mera i sina hufwudsakligaste bestämmelser hade tillämpning endast på en mindre del af de medel, som årligen kunde och borde för stipendii-inrättningens ändamål användas, samt att till följd häraf förändrade stadganden i berörda asseende wore af behofwet påkallade, har Kongl. Maj:t den 14 sistlidne Juni meddelat nya föreskrifter rörande användandet af inrättningens inkomster.

Under nästlidet år hafwa 43 lärarekandidater börjat genomgå det för lärareafylor wid elementarläroverken föreskrifna profår.

För att winna närmare upplysning om läroverkens tillstånd och undervisningens gång, hafwa inspektioner under året blifwit verkstålde wid elementarläroverken i Carlskrona, Kristianstad, Carlshamn, Ronneby, Göteborg, Borås och Allingsås, samt wid pedagogierna i Kongsbåka, Falköping och Ulricehamn.

Kommitté för
utredning af
frågan
angående om-
bildning och
förening af
åtskilliga un-
dervisnings-
anstalter till
en teknisk
högskola.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifwelse den 8 sifflidne Maj an-
hållit, att Kongl. Maj:t täcktes tillse, om, i hwilken mån och under
hwad wilkor en ombildning och förening af Teknologiska Institutet,
Krigshögskolan, Skogsinstitutet, Farmaceutiska Institutet och underwis-
ningen för Landtmätare till en teknisk högskola kunde wara gagnelig och
af behofwet påfallad, har Kongl. Maj:t till utredning af denna fråga
förordnat en kommitté med uppdrag att i ämnet afgifwa det utlåtande och
förslag, hwartill förhållandena må kunna föranleda.

Folkunder-
wisningen.

Höfterminen 1872 uppgick elevernas antal wid folkskolelärare-
seminarierna till 578 och wid folkskolelärarinne-seminarierna till 191,
eller tillsammans 769. Wid läsårets slut sifflidne wårtermin under-
gingo 166 manliga och 64 qwinliga elever, således tillsammans 230,
fullständig afgangsexamen.

De särskilda afdelningar för småskolelärarinnors bildande, hwilka
med nådigt tillstånd blifwit anordnade wid seminarierna i Stockholm
och Skara, hafwa under år 1872 fortfarande warit i werksamhet.

Wid seminariet i Linköping har, såsom under föregående år, sär-
skildt tillfälle warit beredt för äldre folkskolelärare att erhålla fortsatt
underwisning, och hafwa under nästlidet år 36 sådana lärare begagnat
sig af denna underwisning.

Till seminariibyggnader i Wexjö och Hernösand hafwa föreslagna
ritningar blifwit af Kongl. Maj:t fastställda, och äro medel till dessa
byggnaders uppförande bewiljade.

Genom Cirkulär till Domkapitlen den 17 Maj 1872 har Kongl.
Maj:t meddelat särskilda föreskrifter rörande tiden för fullmagts utfär-
dande för seminarieadjunkter.

Efter erhållet uppdrag har Chefen för den inom Ecclesiastik-Departementets Expedition bildade afdelning för ärenden angående folkundervisningen nästliden år werfstått inspektion wid seminarierna i Stockholm, Lund, Göteborg, Carlstad och Hernösand.

Under förflutna året hafwa Domkapitlen inkommit med de utlåtanden rörande folkundervisningen, hwilka efter förefristen i 13 § af Folkskolestadgan böra hwart tredje år till Kongl. Maj:t ingifwas. Enligt de i dessa utlåtanden lemnade uppgifter funnos wid 1871 års slut i hela riket, utom Stockholms stad, 10 högre folkskolor, 3,478 egentliga folkskolor, af hwilka 2,333 woro fasta och 1,145 flyttande, samt 3,833 småskolor, eller tillsammans 7,321 folkundervisningsanstalter. Antalet barn inom skolåldern utgjorde 697,841, och af dessa undervisades 216,789 i fasta, 152,806 i flyttande folkskolor, 199,603 i småskolor, 201 i högre folkskolor, 7,433 wid allmänna läroverk, 22,255 i enskilda skolor, samt 80,587 i hemmet; 2,577 hade icke njutit undervisning till följd af naturfel, och 15,590 af annan anledning. Bland de sistnämnda äro likwäl inberäknade de barn i skolåldern, hwilka för annan samsällnings skull icke under året besökt skolorna, men dock under föregående år åtnjutit undervisning. Vid afgang från skolan hade 48,742 barn undergått pröfning, och 23,267 efter slutad skolgång begagnat fortsatt undervisning.

Folkskolorna i Stockholm bestodo, enligt Öfwerstyrelsens berättelse, år 1871 af 207 "afdelningar" med 208 lärare och lärarinnor samt 13 öfningslärare. Antalet barn, som der undervisades, utgjorde 7,655, af hwilka 3,510 tillhörde första, 3,716 andra och 429 tredje klassen. — Enligt Öfwerstyrelsens från folkräkningstabellerna hemtade uppgift utgjorde antalet barn i Stockholm från och med fyllda 7 till och med fyllda 14 år 16,843. Af dessa befunno sig i skolor med daglig under-

wisning 12,849, i skolor med icke daglig undervisning 2,313, och 1,681 undervisades ej i skolor.

Under år 1872 hafwa bidrag af statsmedel till aflöning åt lärare och lärarinnor wid folk- och småskolor utgått enligt de genom Kongl. Kungörelsen den 22 Juni 1871 fastställda grunder, hwarjemte 445 församlingar, som i anseende till medellöshet ej kunnat bekosta aflöning till erforderligt belopp åt sina folkskolelärare, erhållit färskilda bidrag af de för sådant ändamål bewiljade medel.

Sedan Riksdagen underdånigst anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfwerwägande, huruwida ändring kunde ega rum i 4 § 5 mom. af Stadgan angående folkundervisningen den 18 Juni 1842, sådant detta lagrum lyder i Kongl. Kungörelsen den 29 September 1853, beträffande grunden för utgörande af der omförmälda fyllnadsbidrag till folkskolelärares aflöning, har Kongl. Maj:t anbefalt Kammar-Collegium och Statskontoret att i detta ärende afgifwa utlåtande.

§ ändamål att för nedsatt pris aflätas till folkskolorna och kostnadsfritt tilldelas folkskolelärare-seminarierna, blifwer innewarande år följande undervisningsmateriel att tillgå: en fysisk och en politisk Wäggharta öfwer Sverige och Norge, Wägghafta öfwer Sweriges mått, wigt och mynt jemte beskrifning, samt Orgelharmonier.

För att till nedsatt pris tillhandahållas de Finska församlingarna i Hernösands stift, har ett antal exemplar af J. Länkeläs på Finska språket utgifna läse- och läroböcker blifwit för allmänna medel inköpt; hwarjemte dels medel anwifats till bekostande af öfversättning på nämnda språk af läroböcker i Swenssk historia och i aritmetik, dels ock exemplar af N. F. Berlins på samma språk öfversatta Läsebok i Naturläran blifwit inköpta för att genom wederbörande folkskole-inspektörer utdelas till folkskolorna i öfwannämnda församlingar.

Enligt den af Direktionen öfwer folkskolelärares pensionsinrättning afgifna berättelse för år 1871, egde wid detta års slut 2,206 skoldistrikt delaktighet i inrättningen för tillsammans 2,974 folkskoleläraretenster. Antalet pensionstagare utgjorde 120, med en årlig pensioneringssumma af sammanlagdt 32,920 R:dr 50 öre. Inrättningens kapitalbehållning uppgick wid fista räkenskapsårets slut till 598,418 R:dr 52 öre.

Efter det att Riksdagen under wisfa wilkor anwisat ett extra anslag af 10,000 riksdaler till understöd för folkhögskolor, har Kongl. Maj:t förordnat, att ansökning om sådant understöd må, med bifogande af redogörelse för skolans organisation och förvaltning i pedagogiskt och ekonomiskt hänseende, jemte uppgift å lärjungarnes antal, af skolans styrelse ingifwas till Kongl. Maj:ts wederbörande Befallningshafwande, för att af denna embetsmyndighet med eget yttrande till Kongl. Maj:t öfwerlemnas.

Af de till understöd och uppmuntran åt mindre uppfostringsanstalter för medellösa döfstumma barn afsedda anslag hafwa under sistlidet år bidrag bewiljats nio sådana anstalter, nemligen i Stockholm (den så kallade Dysta Skolan), Göteborg (en i förstaden Haga och en å Nya Warfwet), Lund (Skånes anstalt för döfstumma), Carlskrona, Hernösand, Hjorteds socken i Linköpings stift, Kolbäckis socken i Westerås stift och Stenbrohults socken i Wexjö stift. Antalet af de wid nämnda anstalter wårdade och underwisade barn uppgick under året till 290.

Uppfostrings-
anstalter för
döfstumma
och blinda.

Wid Allmänna Institutet för döfstumma och blinda woro år 1872 intagna 197 döfstumma och 64 blinda elever, eller tillsammans 261, af hwilka 188 fri-elever.

Wetenskap,
konst och
antiquiteter
m. m.

Medelst lemnade understöd af anslaget till resestipendier samt läroböckers och lärda verkens utgifwande har Kongl. Maj:t fortfarande beredt förtjente wetenskapsidkare tillfälle dels till forskningsresor och dels till allmängörande af deras lärda arbeten. — För de medel, som anwisats till offentliggörande af handlingar, hwilka äro af wigt för fäderneslandets historia, har Riksarkivet utgifwit första bandet af Ryrko-ordningar och förslag dertill före 1686, samt börjat utarbetningen af denna samlings andra band; hwarförutan sjetta bandet af konung Gustaf I:s Registratur, omfattande åren 1529 och 1530, är under tryckning, och ett sjerde band af förteckning öfwer arkivets pergamentsbref förberedes

Sedan Riksdagen bifallit Kongl. Maj:ts framställning, att det under anslaget till Akademien för de Fria Konsterna uppförda reservationsanslag 6,000 riksdaler, som varit affedt för inköp af Swenske konstnärers arbeten, må höjas till 9,000 riksdaler och kunna disponeras till inköp för statens räkning jemwäl af Norske och Danske konstnärers arbeten, har Kongl. Maj:t meddelat bestämmelser i fråga om sättet för utwäljande af sådana konstverk, som anses ega det wärde att de kunna hos Kongl. Maj:t till inlösen anmälas.

Enligt förslag af Musikaliska Akademien har Kongl. Maj:t medgifwit wisja ändringar i reglementet för det under Akademiens inseeende ställda Konservatorium; åsyftande dessa ändringar skärpta bestämmelser i afseende på antagna elevers insigt i wisja för musikens alla grenar gemensamma elementarkunskaper.

Genom Witterhets- Historie- och Antiquitets-Akademiens försorg hafwa antiqvariska forskningsresor blifwit under förflutna året företagna i Södermanland, Bohus län, Öster- och Westergötland samt på Gotland och Öland, hwarjemte Akademien låtit i Upland och Östergötland dels

afteckna, dels taga fotografiska afbildningar af fornlemningar, kyrkor och andra i arkitektoniskt afseende märkliga byggnader samt kyrkliga vägg- och hvalfmålningar från medeltiden. — Utaf anslaget till uppsökning af fäderneslandets fornlemningar och upprättande af förteckningar öfver sådana har bemälda Akademi nästlidet år lemnat understöd åt enskilde forskare för att anställa undersökningar i Upland, Södermanland, Nerike, Westmanland och Östergötland. — Till inlösen af synd, insamlade å Björkö i Mälaren, samt till anställande af naturhistoriska och arkeologiska undersökningar derstädes har anslag af allmänna medel blifwit bewiljadt. — Till verkställande af åtskilliga reparationer å Wisby stads gamla ringmur, hwilken, såsom warande den enda i sitt slag inom de Skandinaviska länderna, är af stort antiqvariskt värde, har jemväl anslag bewiljats; och har Kongl. Maj:t derjemte anbefalt Witterhets- Historie- och Antiquitets-Akademien att, i öfwerensstämmelse med Rikets Ständers wid 1865—1866 årens riksdag gjorda framställning, inkomma med utredning, hwilka af Wisby stads fornlemningar företrädeswis wore af det värde i konsthistoriskt hänseende, att de borde åt efterwerlden bewaras. — Swenska Fornminnesföreningen, hwars ändamål är att efterforska, undersöka och bekantgöra Swenska minnesmärken och muntliga öfwerlemningar från äldre tider, hwilka äro af interesse i etnologiskt, kulturhistoriskt och konsthistoriskt hänseende, har erhållit understöd af allmänna medel för att kunna med större framgång fullfölja sitt mål, särskildt genom fortsatt utgifwande af en tidsskrift, med wilkor att wisja exemplar af denna tidsskrift för 1872 till staten aflemnas.

Efter det att Riksdagen, i enlighet med Kongl. Maj:ts nådiga framställning, anwisat 20,000 riksdaler till inlösen för statens räkning af f. d. Expeditions-Chefen C. F. Meinanders myntsamling, och sedan ur

samlingen, som öfwerlemnats till Myntkabinettet, uttagits hwad för dettas kompletterande varit behöfligt, utgörande 1,144 nummer, har, enligt Kongl. Maj:ts föreskrift, återstoden blifwit på offentlig auktion afyttrad och den behållna försäljningssumman, uppgående till 15,325 R:dr 6 öre, aflemnats till Riksgäldskontoret.

Sedan Riksdagen i underdånig skrifwelse den 7 Maj 1869 hemställt, att den genom Kongl. Brefwet den 7 Mars 1835 Öfwerståthållaren i Stockholm och Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i länen anbefalda granskning af dramatiska arbeten, som annälas till uppförande å enskilda teatrar, måtte affkaffas, har Kongl. Maj:t, efter wederbörandes hörande, under den 6 siftilidne December förklarad de genom berörda nådiga bref gifna föreskrifter hafwa upphört att vidare wara gällande.

Fattigwård. På grund af Förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigwårdsförsamlingarna i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfwande personer från det andra riket, har under år 1872, såsom tillförne, liquid mellan de båda statskassorna egt rum. — Af anslaget till den fattigwård inom fäderneslandet, hwilken bör med allmänna medel bekostas, hafwa särskilda belopp fortfarande blifwit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafwande i Semtlands, Westerbottens och Norrbottens län, att användas till understöd åt synnerligen behöfwande bland Lapp-allmogon.

Sjukwårdsinrättningar. Det nya hospitalet på ön Sifingen har under året blifwit öppnadt för sjukas emottagande. Kongl. Maj:t har bifallit Serafimerordensgilletts förslag i afseende på persedelutredningen samt tjenstemäns och betjeningsanställande derstädes.

Beträffande det inom Wedholms pastorat i Upland befintliga hospital har Kongl. Maj:t förordnat, att Serafimerordensgilletts befattning

dermed skall från och med innewarande år upphöra och desamma öfverlemnas till en af pastoratsboerna wid kommunalstämma utfedd och med instruktion försedd hospitalsförvaltning.

I anledning af gjord framställning angående förändrad föreskrift om sättet för bestämmande af lönestat för tjenstemän och betjening wid läuens Lasarett och Kurhus har Kongl. Maj:t, efter wederbörandes hörande, utfärdat Kungörelse om ändring af 5 § 3 mom. i den genom nådiga Kungörelsen den 21 Oktober 1864 fastställda instruktion för Direktionerna öfver nämnda sjukvårdsinrättningar.

Under året har genom Sundhets-Collegii åtgärd inspektion blifwit verkställd wid 38 lasarett och kurhus.

Efter det att Riksdagen bewiljat anslag till löner åt ytterligare två Provinciaalläkare, har Kongl. Maj:t anbefalt Sundhets-Collegium att i afseende på de orter, der sådana läkarebefattningar kunde wara mest behöfliga, afgifwa utlåtande och förslag, sedan wederbörande blifwit hörde i fråga om det wid anslaget fästade wilkor, att kommunerna i hwarje distrikt skulle på egen bekostnad anskaffa och underhålla lämplig bostad åt läkaren wid den för honom bestämda station.

Provincial-
läkarewården
m. m.

Det af Riksdagen anwijade belopp 3,500 R:dr årligen till lönförhöjning åt ytterligare sju bland de äldste ordinarie Provinciaalläkarne har, efter Sundhets-Collegii hörande, blifwit af Kongl. Maj:t fördeladt.

Åt en Andre stadsläkare i Hernösand samt åt en wid Hönfäter å Kinnekulle stationerad distriktsläkare har Kongl. Maj:t medgifwit rättighet till tjenstårsberäkning lika med civile läkare i statens tjenst, på de i Kongl. Kungörelsen den 17 Oktober 1840 föreskrifna wilkor.

Apoteks-
väsendet.

Twå nya apotek med personligt privilegium äro beslutade, att, sedan Provincialläkare blifwit tillfatte i Hede och Åsele distrikt, anläggas wid derwarande läkarestationer.

Uppå gjorda underdåniga framställningar har Kongl. Maj:t tillåtit, att å tre särskilda orter, så länge legitimerade läkare äro derstädes anstälde, medikamentsförråd må af närboende apoteks-innehafware, som finnas dertill willige och lämplige, hållas allmänheten till handa, på föreskrifna wilkor, genom af Sundhets-Collegium godkände föreståndare.

På Sundhets-Collegii föranstaltande hafwa under årets lopp 61 apoteksinrättningar och 5 medikamentsförråd blifwit inspekterade.

Barnmorste-
wäsendet.

Wid 1870 års utgång uppgick barnmorsernas antal i hela riket till 1,864, af hwilka 139 woro bosatta i Stockholm, de öfriga i andra städer och på landsbygden. Under loppet af år 1872 hafwa 101 elever blifwit wid rikets tre läroanstalter för barnmorser underwisade i allmänna förlofningskonsten och, efter med dem anställdt afgangsförhör, förklarats berättigade att utöfwa barnmorserket. Bland dem hafwa 44 utgått från Stockholms läroanstalt, 32 från Göteborgs och 25 från Lunds. Af sålunda utexaminerade barnmorser hafwa i Stockholm 42 och i Göteborg 26, hwilka samtliga gjort sig wäl kända för insigter och färdighet i den egentliga barnmorserkonstens utöfning, äfwen som för pålitlighet och ett hedrande uppförande, ytterligare erhållit underwisning i den instrumentala förlofningsläran, och, sedan de wid anställdt förhör befunnits derutinnan ega behörig skicklighet, förklarats berättigade att under wisfa wilkor utöfwa jemwäl denna del af förlofningskonsten.

Skydds-kopp-
nympningen.

Antalet vaccinerade barn steg år 1871 till 94,038. För nitisk och skicklig utöfning af skydds-koppnympningen utdelades belöningar, dels i medaljer, dels i penningar och dels i vaccinations-instrumenter, till 115 personer.

Wid Veterinär-institutet i Stockholm uppgif år 1871 lärjungarnes antal till 26. Elfwa lärjungar aflade fullständig examen, och en afgif till annat yrke. Utom institutets elever hafwa 14 personer erhållit underwisning i hofbeslagskonsten.

Veterinär-
wäsendet.

Wid Veterinär-inrättningen i Skara utgjorde år 1871 lärjungarnes antal 25. Utom desse hafwa 16 personer, på Skaraborgs läns Hus-hållningsfällskaps bekostnad, erhållit underwisning i hofbeslagskonsten. — Med anledning af wäckt fråga om förändrad organisation af denna inrättning har, enligt Kongl. Maj:ts befallning, Direktionen afgifwit förslag till nytt reglemente för densamma.

Kongl. Maj:t förblifwer Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse wälbewägen.

Stockholms Slott den 20 Januari 1873.

OSCAR.
(L. S.)

AXEL ADLERCREUTZ.